

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

*за период
од јуна 2025. до јуна 2029.*

Сомбор

јун 2025.

Садржај:

Циљеви школског програма	стр.3
План наставе и учења по образовним профилима	стр.6
Начин остваривања принципа, циљева и исхода образовања и стандарда образовних постигнућа	стр. 24
Програм додатне, допунске и припремне наставе	стр.25
Програм и активности развијања способности за решавање проблема, комуникацију, тимски рад, преузетнички дух	стр.26
Начин остваривања образовања одраслих и ученика са посебним способностима	стр.27
Програм културних активности школе	стр.27
Програм слободних активности	стр. 32
Програм каријерног вођења и саветовања	стр.33
Програм заштите животне средине	стр.36
Програм заштите од насиља	стр.37
Програм школског спорта	стр.53
Програм сарадње са локалном самоуправом	стр.55
Програм сарадње са породицом	стр. 57
Програм излета и екскурзија	стр.58
Програм безбедности и здравља на раду	стр. 61
Смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке	стр.62
Други програми од значаја за школу	стр. 62

Циљеви школског програма

1. Обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог
2. Обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нултотолеранције на насиље
3. Развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности
4. Развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња
5. Континуирано унапређивање квалитета, процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси
6. Развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења
7. Пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој ученика у складу са наставним планом и програмом које Школа остварује и за које је верификована
8. Развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије
9. Развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способност самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења
10. Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања из занимања, сопственог развоја и будућег живота
11. Развијање позитивних људских вредности
12. Развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарстава и пријатељства
13. Развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву
14. Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и у расне равноправности, толеранције и уважавања различитости
15. Развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске баштине
16. Повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања
17. Повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

На основу одлуке Школског одбора, донете уз сагласност Покрајинског секретаријата за образовање, Школа може да обавља и **проширену делатност**, која је у функцији образовања и васпитања, под условима прописаним Законом.

Школа обавља следећу проширену делатност:

1. Производња и продаја пољопривредних производа
2. Тестирање прскалица

Школа може да остварује програме обука, у складу са потребама тржишта.

Програми образовања и васпитања				
Подручје рада	Назив	Врста образовања	Трајање	Језик
Пољопривреда, производња и прерада хране	Пољопривредни техничар	Средње стручно	Четири године	Српски
Пољопривреда, производња и прерада хране	Пољопривредни техничар дигиталних технологија	Средње стручно	Четири године	Српски
Пољопривреда, производња и прерада хране	Ветеринарски техничар	Средње стручно	Четири године	Српски
Пољопривреда, производња и прерада хране	Руководилац пољопривредне технике	Средње стручно	Три године	Српски
Пољопривреда, производња и прерада хране	Цвећар-вртлар	Средње стручно	Три године	Српски
Пољопривреда, производња и прерада хране	Пекар	Средње стручно	Три године	Српски
Пољопривреда, производња и прерада хране	Оператер у прехранбеној индустрији	Средње стручно	Три године	Српски

План наставе и учења (по образовним профилима)

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА

за образовни профил ОПЕРАТЕР У ПРЕХРАМБЕНОЈ ИНДУСТРИЈИ

	I РАЗРЕД			II РАЗРЕД			III РАЗРЕД			УКУПНО									
	годишње			годишње			годишње			годишње									
	Т	В	П	Т	В	П	Т	В	П	Т	В	П							
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	12	2	0	408	68	0	8	0	0	264	0	0	933	68	0	0	1001		
1 Српски језик и књижевност	3			102			2			66			58				226		
2 _____језик и књижевност	3			102			2			66			58				226		
1.1. Српски као маатерни језик	2			68			2			66			58				192		
3 Страни језик	2			68			2			66			58				163		
4 Физичко васпитање	2			68			2			66			58				192		
5 Математика	2			68			2			66			58				163		
6 Рачунарство и информатика	2			68													68		
7 Историја	2			68													68		
8 Географија										0			29				29		
9 Екологија и заштита животне средине	1			34													34		
10 Ликовна култура										0			29				29		
11 Социологија са правима грађана													29				29		
B. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1	0	0	34	0	0	2	0	0	66	0	0	2	0	0	58	0	0	158
1 Графичко васпитање/ Вексна писма	1			34			1			33			1			29			96
2 Изборни предмет према програму образовног профила**							1			33			1			29			62
Укупно A1+A2	13	2	0	442	68	0	0	0	0	297	0	0	10	290	0	0	1029		
							**			**			**			**	68	0	0
							10			330			11			319			1091
Укупно	15			510			9	**	10	297	**	330	10	**	319	10	**	1097	
							10	**	11	297	**	330	10	**	319	10	**	1097	

Напомена:

** За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

A2. Листа изборних програма			
№	Листа изборних програма	РАЗРЕД	
		I	II III
Општеобразовни предмети			
1.	Музика култура	1	1
2.	Историја (изабране теме)	1	1
3.	Страни језик	1	1
4.	Изборни спорт	1	1
5.	Атлана географија	1	1
6.	Биологија	1	1

Остваривање образовања и васпитања

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одмалогостарошће	68	66	58	192
Додатна настава*	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунска настава*	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремна настава*	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се унапред одлучи за ови облици рада

Б. Листа изборних предмета према програму образовне профила*

РБ.	Стручни изборни програми	РАЗРЕД		
		I	II	III
Стручни предмети				
1	Аграрни турizam		1	1
2	Основе уметности		1	1
3	Припрема топака посластица		1	1
4	Припрема сладолеза и лезених посластица		1	1

*Ученик бира изборни програм једном у току школовања

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године

	РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Чак оделевањем старешине	68	66	58	192
Доказни рад*	до 30	до 30	до 30	до 120
Домовски рад*	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремени рад*	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се узлаже потреба за овим облицима рада

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА

за образовни програм ОПЕРАТЕРУ ПРЕХРАЊЕНОЈ ИНДУСТРИЈИ

	I РАЗРЕД			II РАЗРЕД			III РАЗРЕД			УКУПНО																	
	пошња			пошња			пошња			пошња																	
	недељно	Т	В	недељно	Т	В	недељно	Т	В	недељно	Т	В															
ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	9	6	0	386	204	0	90	9	12	297	33	386	120	5	2	12	145	58	348	150	748	295	744	360	2147		
12 Филозофија	2			68																			68			68	
13 Хемичка технологија	2			68																			68			68	
14 Истраживања	1			34																			34			34	
15 Одрживе и мерне у процесној технологији	2	2	2	68	68	0	90	2	66														134	68		202	
16 Процесна технологија	2			68				5	165					5	145								378			378	
17 Технологија процесног производа	4			136			90	12	386	120				12	348	150							136	744	360	1240	
18 Здравствена безбедност хране								2	1	66	33												66	33		99	
19 Предузетство														2	58									58		58	
НЕОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1 Изборни предмети								1	33					1	29								62			62	
УКУПНО А+Б	9	6	0	386	204	0	90	9	12	297	33	386	120	5	2	12	145	58	348	150	748	295	744	360	2147		
								(+10)		(+330)				(+6)			(+174)						800			2209	
УКУПНО	15	6	0	600			22	22	646	(+879)				19	19	19	701	(+230)								3147	

Напомена: * Ученик бира програм са листе општеобразовних или стручних изборних програма

План наставе и учења – ЦВЕТАР ВРТУЛАР

	ПРАЗЕД		ПРАЗЕД		ПРАЗЕД		ПРАЗЕД		УКУПНО			
	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	УКУПНО			
									Т	В	П	Н
А1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	14	2	448	64	9	288	8	256	992	64	1056	
1. Српски језик и књижевност	3	96	2	64	2	64	2	64	224		224	
1.1. _____језик и књижевност*	3	96	2	64	2	64	2	64	224		224	
2. Српски као нематерни језик*	2	64	2	64	2	64	2	64	192		192	
3. Страни језик	2	64	2	64	2	64	1	32	160		160	
4. Физичко васпитање	2	64	2	64	2	64	2	64	192		192	
5. Математика	2	64	2	64	2	64	1	32	160		160	
6. Ручарство и информатика	2	64							64		64	
7. Екологија и заштита животне средине							1	32	32		32	
8. Географија	1	32							32		32	
9. Хемија	2	64							64		64	
10. Историја	2	64							64		64	
11. Ликовна култура			1	32					32		32	
12. Социологија са правима грађана							1	32	32		32	
Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1	2	32	64	2	64	2	64	160		160	
1. Грађанско васпитање / Верска настава	1	32	1	32	1	32	1	32	96		96	
2. Изборни предмет према програму образовног профила**			1	32	1	32	1	32	64		64	
Укупно: А1 +Б1	15	2	480	64	10	320	9	288	1024	64	1088	
			(11***)	(32***)	(10***)	(32***)	(10***)	(32***)	(1088***)		(1216***)	
Укупно	17		544		10	(11***)	320	(32***)	288	(320***)	1152	(1216***)

Напомена: *За ученике који не поседују основне материјске језик националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

A2: Листа изборних програма			
Рб	Листа изборних програма	РАЗРЕД	
		I	III
Остале образовне предмете			
1.	Музичка култура	1	1
2.	Историја (оливарне теме)	1	1
3.	Страни језик	1	1
4.	Изборни спорт	1	1
5.	Атурска географија	1	1
6.	Биологија	1	1

Остваривање образовања и васпитања

Остали обавезни изборни образовно-васпитни рад

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Часовничко старање	64	64	64	192
Додатна настава*	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунска настава *	до 30	до 30	до 30	до 120
Професионална настава*	до 30	до 30	до 30	до 120

*Доко се у складу са потребама за остваривањем образовања и васпитања

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕБА

за образовни профил Цветлар вртлар

	I ГРАЗЕД						II ГРАЗЕД						III ГРАЗЕД						УКУПНО									
	неделно			годишње			неделно			годишње			неделно			годишње			неделно			годишње						
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН				
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	8	1	6	256	32	192	190	9	0	12	288	0	384	190	7	3	12	224	96	384	60	768	128	960	360	2216		
1 Основи ботанике, прополидне	2			64			18															64			18	82		
2 Заштита биља	1			32			1						12	1								12			96		24	120
3 Польопривредна техника	2			64			24															64			24		88	
4 Ресурси и ресурсна прополидне	3	1	6	96	32	192	18															96	32	192	18	338		
5 Цветарство								2	6	64	192	24	2	6	64	192	24	2	64	192	24	128	384	48	560			
6 Дрвогигијена								2		64												64			64			
7 Управљање биљом								2	3	64	96											64			96	160		
8 Повртарство								2	3	64	96	24										64			96	24	184	
9 Архитектура цветла														2	1	3	64	32	96	64	32	96	64	32	96	0	192	
10 Поливање и нега зелених површина														2	3	64	96	24	64	96	24	64	96	24	64	184		
11 Предузетништво															2		64							64		64		
12 Професионална пракса							90																		180	180		
B: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								1		32					1		32						64		64			
1 Изборни предмети								1		32					1		32						64		64			
УКУПНО A2+B	8	1	6	256	32	192	190	9	0	12	288	0	384	190	7	3	12	224	96	384	60	768	128	960	360	2280		
УКУПНО	15			630			21	122		822	984		22	123		764	796								2216	2280		

Напомена: ** Ученик бира програм са листе општеобразовних или стручних изборних програма

Б. Лета избрани предмета према програму образовног профила

Кл.	Стручни изборни програми	РАЗРЕД		
		I	II	III
Стручни предмети				
1	Задарство	1	1	1
2	Техника продаје	1		
3	Англиски језик	1		
4	Организационо право	1		
5	Ведство	1		
6	Виноредство	1		

Остали облици образовно-васпитног рада школских година

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одређеног степена	64	64	72	160
Додатни рад ¹	по 30	по 30	по 30	по 90
Допунски рад ¹	по 30	по 30	по 30	по 90
Пројектни рад ¹	по 30	по 30	по 30	по 90

¹Ако се узме упузда и остали облици рада

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил РУКОВАЛАЦ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ТЕХНИКЕ

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				УКУПНО																
	недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње																
	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ												
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	11	2			352	64			8				256				9				288				896	64			960
1. Српски језик и књижевност	3				96				2				64				2				64				224				224
1.1 језик и књижевност*	3								2								2												
2. Српски као нематерњи језик/	2								2								2												
3. Страни језик I	2				64				2				64				1				32				160				160
4. Физичко васпитање	2				64				2				64				2				64				192				192
5. Математика	2				64				2				64				1				32				160				160
6. Историја	2				64																				64				64
7. Рачунарство и информатика		2				64																				64			64
8. Географија																	1				32				32				32
9. Екологија и заштита животне средине																	1				32				32				32
10. Социологија са правима грађана																	1				32				32				32
A2: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	1				32				2				64				2				64				160				160
1. Грађанско васпитање / Верска настава	1				32				1				32				1				32				96				96
2. Изборни програм према програму образовног профила**									1				32				1				32				64				64
Укупно A1+A2	12	2			384	64			9				288				10				320				1056				1056
									(10**)				(320**)				(11**)				(352**)				(1120**)				(1120**)
Укупно A1+ A2		14				448				9				288				10				320				1056			
										(10**)				(320**)				(11**)				(352**)				(1120**)			

Напомена:*За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине
** Ученик бира програм са листе изборних општеобразовних или стручних програма

A2:Листа изборних програма према програму образовног профила		РАЗРЕД		
РБ	Листа изборних програма	I	II	III
Општеобразовни програми				
1.	Страни језик*		1	1
2.	Изабрани спорт*		1	1
3.	Историја (одабране теме)*		1	1
4.	Етика			1
5.	Логика			1
6.	Изабрана поглавља математике			1
7.	Аграрна географија*		1	1
8.	Ликовна култура*		1	1
9.	Музичка култура*		1	1
10.	Биологија*		1	1

* Ученик бира изборни програм само једном у току школовања.

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	64	64	64	192
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године по разредима

	I РАЗРЕД	II РАЗРЕД	III РАЗРЕД
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе		2 часа недељно	
Трећи страни језик		2 часа недељно	
Други предмети *		1-2 часа недељно	
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секције и друго)		30-60 часова годишње	
Друштвене активности – ученички парламент, ученичке задруге		15-30 часова годишње	
Културна и јавна делатност школе		2 радна дана	

*Поред наведених предмета школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета који су утврђени наставним планом других образовних профила истог или другог подручја рада, као и у наставним плановима гимназије, или по програмима који су претходно донети.

Г ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Руковаца пољопривредне технике*

	I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							УКУПНО				
	недељно			годишње				недељно			годишње				недељно			годишње				годишње				
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ
Б1: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	11	6		352	192		150	7	3	12	224	96	384	150	2	2	18	64	64	576	60	640	352	960	360	2312
1 Физика	2			64																		64			64	
2 Основи пољопривредне технике	2	1		64	32																	64	32		96	
3 Мотори и трактори	2	2		64	64			2	1	6	64	32	192	30								128	96	192	30	446
4 Пољопривредне машине	2	3		64	96		30	2		6	64		192									128	96	192	30	446
5 Основи пољопривредне производње	3			96			30	3	2		96	64		30								192	64		60	316
6 Експлоатација пољопривредне технике															2		18	64		576	60	64		576	60	700
7 Предузетништво															2			64				64			64	
8 Професионална пракса							90							90											180	180
Б2: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								1			32				1			32				64				64
2 Изборни програм према програму образовног профила**								1			32				1			32				64				64
Укупно Б1+Б2	11	6		352	192		150	7	3	12	224	96	384	150	2	2	18	64	64	576	60	640	352	960	360	2312
Укупно Б1+Б2	17			694				22 (*23)			854 (*886)				22 (*23)			764 (*796)				2312 (*2376)				

Напомена: * Подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку

** Ученик бира програм са листе изборних општеобразовних или стручних програма

Б2: Листа изборних програма према програму образовног профила

РБ	Листа изборних програма	РАЗРЕД		
		I	II	III
1.	Хидраулика и пнеуматика		1	
2.	Прецизна пољопривреда			1
3.	Задругарство*		1	1
4.	Аграрни туризам			1
5.	Климатске промене у пољопривреди*		1	1

* Ученик бира изборни програм само једном у току школовања.

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА

за образовни профил Пекар*

	I РАЗРЕД							II РАЗРЕД							III РАЗРЕД							УКУПНО				
	недељно			годишње				недељно				годишње			недељно				годишње			годишње				
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ		
A2: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	10	8		350	280		60	8	2	12	272	68	408	90	6	3	12	180	90	360	120	802	438	768	270	2278
11 Физика	2			70																		70				70
12 Хемија	2			70																		70				70
13 Исхрана људи	1			35																		35				35
14 Операције и мерења у пекарству	2	2		70	70																	70	70			140
15 Технологија пекарства	3			105				4			136				4			120				361				361
16 Производња пекарских производа		6			210		60			12			408	90			12			360	120		210	768	270	1248
17 Здравствена безбедност хране								2	2		68	68										68	68			136
18 Објекти и опрема у пекарству								2			68											68				68
19 Тржиште и промет пекарских производа															2	1		60	30			60	30			90
20 Предузетништво																2		60					60			60
Б: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								1			34				1			30				64				64
1 Изборни програми према програму образовног профила*								1			34				1			30				64				64
Укупно А1+Б	10	8		350	280		60	8	2	12	272	68	408	90	6	3	12	180	90	360	120	802	438	768	270	2278
Укупно		18			690			22 (** 23)			838 (** 872)				21 (**22)			750 (**780)				2278 (** 2342)				

Напомена: * Подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Б. Листа изборних програма према програму образовног профила*

Рб.	Стручни изборни програми	РАЗРЕД		
		I	II	III
Стручни предмети				
1	Аграрни туризам		1	1
2	Основе угоститељства		1	1
3	Припрема топлих посластица		1	1
4	Уметнички обликовано тесто		1	1
5	Производња традиционалних врста хлеба		1	1
6	Задругарство		1	1

*Ученик бира изборни програм једном у току школовања

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	70	68	60	198
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе	2 часа недељно		
Трећи страни језик	2 часа недељно		
Други предмети*	1-2 часа недељно		
Факултативни предмети/програми*	1-2 часа недељно		
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секција и друго)	30-60 часова годишње		
Друштвене активности (ученички парламент, ученичке задруге)	15-30 часова годишње		
Културна и јавна делатност школе	2 радна дана		

*Поред обавезних предмета и изборних програма школа може да организује, у складу са одређењима ученика, факултативну наставу из предмета/програма који су утврђени плановима наставе и учења других образовних профила истог или другог подручја рада, као и плановима наставе и учења за гимназије, а који су утврђени школским програмом.

**Факултативни облици васпитно-образовног рада обавезни су за ученике који се за њих одреде.

I ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Пољопривредни техничар дигиталних технологија

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО																				
	недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње																				
	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ												
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	17	2			595	70			10				340				10				330				12				384				1649	70			1719
1 Српски језик и књижевност	3				105				3				102				3				99				3				96				402				402
2 _____ језик и књижевност*																																					
1.1 Српски као нематерњи језик*																																					
3 Страни језик	2				70				2				68				2				66				2				64				268				268
4 Физичко и здравствено васпитање	2				70				2				68				2				66				2				64				268				268
5 Математика	3				105				3				102				3				99				3				96				402				402
6 Рачунарство и информатика		2				70																								70			70				70
7 Историја	2				70																									70			70				70
8 Екологија и заштита животне средине	1				35																									35			35				35
9 Географија	2				70																									70			70				70
10 Хемија	2				70																									70			70				70
11 Социологија са правима грађана																	2				64								64				64				64
A2: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	1				35				3				102				3				99				3				96				332				332
1 Грађанско васпитање / Верска настава	1				35				1				34				1				33				1				32				134				134
2 Изборни програми по програму образовног профила**									2				68				2				66				2				64				198				198
Укупно A1+A2	18	4			630	70			10				442				13				429				12				480				1981	70			2051
Укупно		20				700				10				340				10				330				12				384				1719			

Напомена:* За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине
** Ученик бира програм са листе изборних општеобразовних или стручних програма

Листа изборних програма према програму образовног профила

РБ	Листа изборних програма	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Општеобразовни програми					
1.	Други страни језик*		2	2	2
2.	Историја (изабране теме)*		2	2	2
3.	Филозофија				2
4.	Географија у пољопривреди*		2	2	2
5.	Изабрана поглавља математике*		2	2	2
6.	Логика са етиком*		2	2	2
7.	Ликовна култура*		2	2	2

8.	Музичка култура*		2	2	2
----	------------------	--	---	---	---

* Ученик бира јеном у току школовања

I ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Пољопривредни техничар дигиталних технологија*

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО																
	недељно			годишње	недељно			годишње	недељно			годишње	недељно			годишње	годишње																
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ							
Б1: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	8	4		280	140		60	9	4	6	306	136	204	90	9	4	6	297	132	198	120	6	5	6	192	160	192	60	1075	568	594	330	2567
1 Физика	2			70																							70				70		
2 Основи бильне производње	3	2		105	70																						105	70			175		
3 Техничко цртање са машинским елементима	2	1		70	35																						70	35			105		
4 Дигиталне технологије у пољопривреди	1	1		35	35			1	1		34	34															69	69			138		
5 Пољопривредна техника								4	1	3	136	34	102		2	2	2	66	66	66	18						202	100	168	18	488		
6 Ратарство и повртарство								2	1	3	68	34	102	30													68	34	102	30	234		
7 Погонске јединице у пољопривреди								2	1		68	34			3	1	1	99	33	33							167	67	33		267		
8 Воћарство и виноградарство															2	1	3	66	33	99	30						66	33	99	30	228		
9 Аутоматизација у пољопривреди															2			66		12							66		12		78		
10 Прецизна пољопривреда																		2	1	2	64	32	64	30	64	32	64	30	64	190			
11 Експлоатација и одржавање пољопривредне технике																		2	1	2	64	32	64	18	64	32	64	18	178				
12 Стоچارство																		2	1	2	64	32	64	12	64	32	64	12	172				
13 Предузетништво																			2		64						64			64			
14 Професионална пракса							60							60							60								180	180			
Б2: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ							2				68				2			66				2			64				198	198			
2 Изборни програми по програму образовног профила**							2				68				2			66				2			64				198	198			
Укупно Б1+Б2	8	4		280	140		60	9	4	6	306	136	204	90	9	4	6	297	132	198	120	6	5	6	192	160	192	60	1075	568	594	330	2567
Укупно		12		480			19	19			736			19	19			747			17	17			604			2567				2765	

Напомена:* Подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу и практичне облике наставе

** Ученик бира програм са листе изборних општеобразовних или стручних програма

Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних програма	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни програми					
1.	Вештачка интелигенција и роботика*			2	2
2.	Задругарство*			2	2
3.	Климатске промене у пољопривреди*		2	2	2
4.	Дијагностика пољопривредне технике*			2	2

5.	Органска производња у повртарству*	2	2	2
6.	Обновљиви извори енергије у пољопривреди*	2	2	2

* Ученик бира једном у току школовања

I ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Ветеринарски техничар

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО								
	недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		годишње								
	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	20	2	640	64	13			416			9			288			11			288	1696	64			1760
1. Српски језик и књижевност	3		96		3			96			3			96			3			96	384				384
1.1. _____ језик и књижевност*	3		96		3			96			3			96			3			96	384				384
2. Српски као нематерњи језик*	2		64		2			64			2			64			2			64	256				256
3. Страни језик I	2		64		2			64			2			64			2			64	256				256
4. Физичко васпитање	2		64		2			64			2			64			2			64	256				256
5. Математика	2		64		2			64			2			64			2			64	256				256
6. Рачунарство и информатика		2		64																			64		64
7. Историја	2		64																		64				64
8. Латински језик	1		32																		32				32
9. Физика	2		64																		64				64
10. Географија	2		64																		64				64
11. Хемија	2		64		3			96																	160
12. Биологија	2		64		1			32																	96
13. Социологија са правима грађана																2			64						64
A2: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	1		32		3			96			3			96			3			96	320				320
1. Грађанско васпитање / Верска настава	1		32		1			32			1			32			1			32	128				128
2. Изборни програм према програму образовног профила**					2			64			2			64			2			64	192				192
Укупно A1+A2	23		736		14			448			10			320			12			320	1888				1888
								(512**)						(384**)						(14**)					(2080**)

Напомена:*За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученик бира програм са листе изборних општеобразовних или стручних програма

A2:Листа изборних програма према програму образовног профила					
РБ	Листа изборних програма	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Општеобразовни програми					
1.	Други страни језик		2	2	2
2.	Изабрани спорт*		2	2	2
3.	Историја (одабране теме)*		2	2	2
4.	Филозофија				2
5.	Логика са етиком			2	
6.	Општа и неорганска хемија			2	
7.	Органска хемија				2
8.	Физика*			2	2
9.	Биологија*			2	2
10.	Ликовна култура*		2	2	2
11.	Музичка култура*		2	2	2
12.	Географија у пољопривреди*		2	2	
13.	Изабарна поглавља математике			2	2

*Ученик бира једном у току школовања

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	64	64	64	64	256
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

I ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
за образовни профил Ветеринарски техничар*

	I РАЗРЕД				II РАЗРЕД				III РАЗРЕД				IV РАЗРЕД				УКУПНО														
	недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		недељно		годишње		Т	В	ПН	Б	Σ						
	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ						
Б1: ОБАВЕЗНИ СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ	5	4	160	128	150	8	4	4	256	128	128	150	9	4	7	288	128	224	150	5	7	6	160	224	192	60	864	608	544	510	2526
1 Анатомија и физиологија	3	2	96	64	30																						96	64	30	190	
2 Сточарство са исхраном	2	2	64	64	30																						64	64	30	158	
3 Фармакологија						2	1	2	64	32	64	20															64	32	64	20	180
4 Патологија									64			10															64			10	74
5 Хигијена и нега животиња						2	1	2	64	32	64	20															64	32	64	20	180
6 Микробиологија и паразитологија						2	2		64	64		10															64	64		10	138
7 Породиљство													3	2	2	96	64	64	30								96	64	64	30	254
8 Болести животиња													4	2	5	128	64	160	30	3	2	3	96	64	96	30	224	128	256	60	668
9 Хигијена хране животињског порекла													2			64											64			64	
10 Основи хирургије																				2	3	3	64	96	96	30	64	96	96	30	286
11 Предузетништво																						2			64		64			64	
12 Професионална пракса					90							90							90											270	
Б2: ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ						2			64				2			64				2							192			192	
2 Изборни програм према програму образовног профила**						2			64				2			64				2							192			192	
Укупно Б1+Б2	5	4	160	128	150	8	4	4	256	128	128	150	9	4	7	288	128	224	150	5	7	6	160	224	192	60	864	608	544	510	2526
Укупно		9		438		16			662				20			790				18			636				2526			2718	

Напомена: * Подразумева реализацију наставе кроз теоријску наставу, вежбе, практичну наставу и наставу у блоку.

** Ученик бира програм са листе изборних општеобразовних или стручних програма

РБ	Листа изборних програма	РАЗРЕД
----	-------------------------	--------

		I	II	III	IV
Стручни програми					
1	Биологија и болести пчела		2		
2	Биологија и патологија дивљих животиња		2		
3	Органска производња у сточарству*		2	2	
4	Биологија и патологија риба		2		
5	Климатске промене у пољопривреди*		2	2	2
6	Спортско коњарство			2	
7	Биологија и патологија егзотичних животиња			2	
8	Једно здравље*			2	2
9	Комуникација и добробит животиња*			2	2
10	Аграрни туризам*			2	2
11	Кинологија				2

* Ученик бира изборни програм само једном у току школовања

V. НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕХНИЧАР

I. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова општеобразовних предмета за образовни профил: ПОЉОПРИВРЕДНИ ТЕХНИЧАР

	I РАЗРЕД									II РАЗРЕД									III РАЗРЕД									IV РАЗРЕД									УКУПНО				
	недељно			годишње						недељно			годишње						недељно			годишње						недељно			годишње										
	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Т	В	ПН	Б	Т	В	ПН	Б	Σ			
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	22	2	0	704	64	0	0	11	0	0	352	0	0	0	9	0	0	288	0	0	0	11	0	0	352	0	0	0	1696	64	0	0	1760								
1. Српски језик и књижевност	3			96				3			96				3			96				3			96				384					384							
1.1 језик и књижевност*	3			96				3			96				3			96				3			96				384					384							
2. Српски као нематеријални језик*	2			64				2			64				2			64				2			64				256					256							
3. Страни језик I	2			64				2			64				2			64				2			64				256					256							
4. Физичко васпитање	2			64				2			64				2			64				2			64				256					256							
5. Математика	2			64				2			64				2			64				2			64				256					256							
6. Рачунарство и информатика		2			64																												64	64							
7. Историја	2			64																									64					64							
8. Екологија и заштита животне средине	1			32																									32					32							
9. Латински језик	1			32																									32					32							
10. Физика	2			64																									64					64							
11. Географија	2			64																									64					64							
12. Биологија	2			64																									64					64							
13. Хемија	3			96				2			64																		160					160							
14. Социологија са правима грађана																						2			64				64					64							
A2: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1	0	0	32	0	0	0	3	0	0	96	0	0	0	3	0	0	96	0	0	0	3	0	0	96	0	0	0	320	0	0	0	320								
1. Грађанско васпитање / Верска настава	1			32				1			32				1			32				1			32				128					128							
2. Изборни предмет према програму образовног профила**								2			64				2			64				2			64				192					192							
Укупно A1+A2		25			800			12			384				10			320				12			384				1888					1888							

Напомена: * За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине
 ** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Листа изборних предмета у оквиру предмета Билина прогимназија

Изборни предмет у оквиру предмета Билина прогимназија
 1 листе изборних предмета у оквиру предмета Билина прогимназија *1** *1*** *1**** *1***** *1*****
 *1** *1*** *1**** *1***** *1*****

	Листа изборних предмета	РАЗРЕД		
		II	III	IV
Билина прогимназија I	Данарство	*		
	Данарство са повратком	*		
	Данарство са повратком	*		
Билина прогимназија 2	Данарство		*	
	Данарство		*	
	Данарство и повратком		*	
	Данарство и повратком		*	

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Стручни предмети					
1.	Грчки језик	2			
2.	Грчки језик	2			
3.	Латински језик	2	2		
4.	Грчки језик	2	2		
5.	Грчки језик у повратку	2	2		
6.	Грчки језик у повратку	2	2		
7.	Грчки језик				2
8.	Грчки језик				2

Начин остваривања принципа циљева и исхода образовања и стандарда Начин остваривања принципа, циљева и исхода образовања и стандарда образовних постигнућа, начин и поступак остваривања прописаних планова и програма наставе и учења, програма других облика стручног образовања и врсте активности у образовно-васпитном раду

Остваривање **принципа и циљева** образовања и стандарда постигнућа, спроводи се на основу Закона о основама система образовања и васпитања (Службени гласник Републике Србије бр. 129/2021.), а поштујући и уважавајући:

- педагошке принципе и педагошке и организационе иновације
- спроводећи сарадњу са родитељима и старатељима
- остварујући сарадњу са локалном заједницом и широм друштвеном средином
- личност, слободе и права ученика, али и развијајући њихову одговорност
- кроз редовну наставу, ваннаставне активности, такмичења, културно-уметничке и хуманитарне активности и сарадњу са другим образовно-васпитним и другим институцијама
- потребе и интересовања за рад у културно-уметничким и хуманитарним организацијама. **Начин и поступак** остваривања циљева и исхода образовања и стандарда образовних постигнућа, као и начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програм реализује се на основу Закона о средњој школи. Остваривање прописаних планова и програма наставе и учења остварује се кроз редовну наставу и то:
- теоријску

- практичну
- блок наставу и вежбе
- професионалну праксу, у складу са захтевима одговарајућег образовног профила истепена образовања
- кроз допунску
- додатну наставу
- припремну
- кроз реализацију садржаја активности из изборних предмета, спортских активности, активности везаних за еколошку проблематику и заштиту животне средине
- кроз рад у секцијама
- кроз друге облике ваннаставних и слободних активности за које ученици исказују интересовање или се укаже потреба за њима.

Оставаривање прописаних наставних планова и програма се одвија кроз Законом прописане поступке. У редовној настави примењују се актуелне методе и технике рада, постепено и усве већој мери се уводе савремене методе кроз активну наставу и различите иновације у раду. Примењују се техничке и технолошке иновације, уз посебну припрему наставника и њихову претходну обуку.

У образовним профилима, настава се изводи, у одговарајућим кабинетима испецијализованим учионицама:

- код образовних профила пољопривредни техничар, пољопривредни техничар дигиталних технологија, ветеринарски техничар, руковалац пољопривредне технике, цвећар-вртлар, пекар и оператер у прехрамбеној индустрији.

Практична настава, блок настава и професионална пракса, остварују се у школи и код социјалних партнера, на основу претходних договора о сарадњи и међусобним обавезама. Свима се доставља наставни план и програм као и захтеви образовног профила, који се по прописаном програму морају остварити. За сваку школску годину Школа склапа посебне уговоре са социјалним партнерима.

Програм допунске, додатне и припремне наставе

Циљ додатног рада је да омогући обдареним и талентованим ученицима да прошире и продубе своја знања и вештине из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима, склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења.

Задаци:

- задовољавање индивидуалних особености ученика-склоности, интересовања, способности за учење;
- подстицање индивидуалног развоја ученика
- проширивање и продубљивање обима и садржаја појединих предмета за које ученици показују интересовања и способности;
- груписање ученика према способностима и интересовањима чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада.

Садржаји додатног рада полазе од редовног плана и програма, али се сходно интересовањима и потребама ученика проширују, продубљују и допуњују новим садржајима одређених струка. Самим тим, садржаји додатног рада су индивидуализован и како у односу на ученика, тако и у односу на наставника. Програм додатног рада се планира и организује у оквиру недељног распореда часова образовно-васпитног рада. Треба настојати да се према могућностима додатни рад организује пре

почетка редовне nastave и након редовне nastave. Ученик ће бити обухваћен додатном наставом највише из два предмета по један час недељно.

У школи се организује припремни и допунски рад за ученике по следећим критеријумима:

- ако је ученик дуже оправдано одсуствовао са nastave
- ако је ученик прешао из неке друге школе са неусклађеним наставним планом и програмом,
- за ученике са разним сметњама (последнице болести, смрти у породици, разне психичким и физичким сметњама)

Допунску наставу Школа остварује са ученицима који имају тешкоће у савладавању програма из појединих предмета или са ученицима који желе да унапреде постигнућа у одређеној наставној области. Ученик је обавезан да остварује допунску наставу ако се процени да је то потребно. Предвиђа се да један ученик буде обухваћен допунском наставом највише из три предмета по један час недељно. У допунској настави најчешће се примењују индивидуални и групни облици рада.

Наставници који изводе допунску, додатну и припремну наставу планирају комплетан програм и план рада допунске и додатне nastave, као и распоред рада пре почетка реализације ове nastave. Допунска, додатна и припремна настава се изводе према утврђеном распореду. Распоред одржавања допунске, додатне и припремне nastave је истакнут на сајту Школе.

Програм и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникацију, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа

Циљ: припрема ученике за самостално решавање проблема, тимски рад, толеранцију, развијање предузетничких особина.

Комуникација – тежи се различитим модалитетима комуникације које се користе на сврсисходан и конструктиван начин код комуницирања у приватном, јавном, образовном и професионалном контексту. Решавање проблема – подстиче се ангажовање свих индивидуалних капацитета и других ресурса који стоје на располагању приликом решавања проблема.

Предузимљивост - кроз образовање за предузетништво, ученик се учи организационим особинама и способностима.

Сарадња и тимски рад – ученик је способан да се у сарадњи са другима или као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката.

Начин остваривања:

- на часовима редовне nastave реализацијом међупредметних компетенција
- радом ученичког парламента
- самосталном израдом пројеката

Циљ индивидуалног образовног плана је постизање оптималног укључивања ученика у образовно-васпитни рад и вршњачки колектив. Све појединости око њихове припреме, израде и остваривања, одвијаће се на основу Закона.

Начини остваривања програма образовања одраслих и ученика са посебним способностима

На пољу образовања одраслих, Школа ће наставити да спроводи преквалификацију, доквалификацију и специјализацију, на основу исказаних интересовања потенцијалних полазника. Школа уз одобрење Школског одобра тражи сагласност Покрајинског секретаријата за образовање за сваку школску годину. Да би обезбедила реализацију образовања одраслих, Школа организује припремну наставу, као и индивидуалне консултације са полазницима, упућује их на стручну и осталу литературу, праксу и даје друге врсте услуга и подршке које су прописане захтевима одговарајућег образовног профила и Законом. За ученике са посебним способностима и развојним сметњама, Школа доноси индивидуални образовни план са прилагођеним или измењеним планираним исходима, за чије спровођење сагласност даје родитељ, односно старатељ. Циљ индивидуалног образовног плана је постизање оптималног укључивања ученика у образовно-васпитни рад и вршњачки колектив. Све појединости око њихове припреме, израде и остваривања, одвијаће се на основу Закона.

Програм културних активности школе

Програм културних активности школе обухвата – уопштено: прославе дана школе, почетке и завршетке школске године, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе, концерте, спортска такмичења, научно-истраживачке активности и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културни развој школског окружења, као и заједничке културне активности са институцијама и организацијама у локалној самоуправи ради обogaћивања културног живота и остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Програм културних активности Школе се остварује кроз:

- 15. септембар – Дан српског јединства, слободе и националне заставе; 21. октобар – Дан сећања на српске жртве Другог светског рата; 08. новембар – Дан просветних радника; 11. новембар – Дан примирја у Првом светском рату; 27. јануар – школска слава Свети Сава; 15. фебруар Дан државности Србије- Сретење; 27. фебруар – Дан матерњег језика; 22. април – Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату; 01. мај – Празник рада; 09. мај – Дан победе у Другом светском рату; 24. мај – Дан словенске писмености; завршетак школске године
- активности поводом пројекта међународне сарадње са школама из разних земаља;
- тематске изложбе у Школи поводом јубилеја, школских и државних празника
- организоване посете установама културе: галеријама, музејима, позоришту, биоскопу;
- организација и посета Сајму књига у Београду и Салону књига у Новом Саду;
- организација и посета Сајму пољопривреде у Новом Саду;
- такмичење рецитатора
- вођење и ажурирање фејсбук странице и инстаграм профила Школе, огласна табла школе
- израда паноа поводом Божића, Ускрса, годишњице Школе, одласка матураната,
- радионице посвећене питањима здравља, екологије, насиља, толеранције, мултикултуралности, комуникације,
- матурске екскурзије,
- културно-уметнички програм матурских вечери

Све активности везане за културу наставници и ученици Школе ће сачувати у облику видео записа, фотографија, паноа Предлог у виду табеларног приказа активности:

Активност	Циљеви и задаци	Начин реализације	Носиоци активности	Време реализације
Сарадња са школском библиотеком	- развијање и неговање навике читања и коришћења библиотеке код ученика и наставника - развијање и промовисање правилне употребе свих облика извора информације - мотивисање за учењем и подстицање и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота	-одабирање и припремање литературе и друге грађе за разне активности -коришћење сазнања и достигнућа савремене науке, научно проверене методе и резултате сопственог истраживачког рада -сарадња са ученицима на промоцији читања ради задовољства кроз све облике образовноваспитног рада	- ученици -предметни наставници, -библиотекар школске библиотеке	Септембар, октобар
Обележавање дана менталног здравља	- неговање и утицај на чување здравих менталних стилова	Ученици волонтери, одељења	Педагог, ученици, Психозон, наставник физичког	10.10.
Сајам еко и здраве хране, учешће	-представљање и информисање о здравих прехранбених производа и њихова презентација грађанима -развијање сарадње мешу ученицима	припрема производа – ученици и наставници кроз секцију	Ученици, наставници	Октобар
Посета Сајаму књига	-Развијање интересовања и неговања читања и развијање интересовања за различите облике стваралаштва	-Обезбеђивање организационо техничких услова за посету Сајму	-Ученици, предметни наставници, библиотекар, директор	Октобар
Обележавање дана толеранције 16.11.	Развијање свести о емпатији према	Исписивање лепих порука, радионица	Педагог,	Новембар

	другима	превенција насиља	ученици, тим	
Прослава Дана школе	Обележавање Дана школе културним активностима -међуљудски односи колективног духа -ангажовање ученика у ваншколским активностима	припрема програма поводом прославе -обавештавање медија о датом догађају -организовање прославе -обавештавање званица поводом прославе	Ученици, запослени, гости	Новембар
Дан просветних радника	подстицање дружења и сарадње	-разговор и дружење	-предметни наставници -директор школе	8. новембар
Учешће на фестивалу науке	развијање интересовања за природне науке -развијање свести о одрживом развоју и рециклажи - формирање еколошке свести -развијање креативности код ученика	-припрема за учешће -демонстрација хемијских експеримената -сарадња са ученицима приликом припреме представљања -сарадња са медијима -израда панона	-ученици -предметни наставници -директор школе	Новембар
Сајам хране и вина - учешће	Презентација производа прехранбене струке	Припрема производа	Ученици и предметни наставници	Децембар
Новогодишња приредба за децу запослених у шк	развијање интересовања ученика за културне активности и обележавање значајних датума	припрема приредбе	Ученици, предметни наставници	Децембар
Прослава Школске славе СВЕТИ САВА	чување и неговање сопственог верског и културног идентитета -изграђивање способности за дубље	проучавање живота Светог Саве кроз самосталне ученичке радове (ликовне, литерарне,	предметни наставници - библиотекар -ученици -директор	27. Јануар

	разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живимо	презентације..) -присуствовање на Литургији за дан Светог Саве -припрема програма -резање славског колача	школе -остале званице	
Сарадња са НСЗ	Професионално саветовање ученика од стране стручног лица	Тестирање професионална оријентација и индивидуални разговори са ученицима након резултата	Педагог	Децембар, јануар или фебруар
Посета Сајму образовања	Информисање ученика завршних разреда о могућностима даљег школовања	Обилазак штандова факултета и високих школа, коришћење доступног материјала и флајера	Одељ.ст.	Март
Посета Пољопривредног сајма	уознавање ученика са опремом, уређајима и инструментима у процесу производње пољопривредних и прехрамбених производа	Обезбеђивање и организовање техничко организационих услова, као и обилазак хала и штандова, преглед најзначајнијих и најновијих техничких услова пољопр-прех.струке	Директор, од.ст.	Мај
Сарадња са еколошким стручњацима – Градска управа	-развијање бољег односа према природи и животној средини - формирање еколошке свести - развијање љубави према живој и неживој природи -уознавање места и улоге човека у природи и друштву	-учешће у акцијама чишћења околине -организација трибина о заштити животне средине -израда панона -ученички радови	предметни наставници – ученици -чланови еколошких покрета	Април,мај, јун
Спортска такмичења	развијање и очување спортског духа ученика -јачање физичке спремности и	-припрема ученика за такмичења	предметни наставници -ученици	Током школске године

	кондиције код ученика			
Промоција школе ученицима завршног разреда основних школа	-упознавање ученика са планом и програмом школе -презентовање могућности даљег школовања после завршене средње школе	Презентација ор.профила ученицима 8.разреда и њиховим родитељима	Тим за промоцију школе	Од месеца новембра
Сарадња са медијима	Упознавање друштвене заједнице са активностима школе, промоција школе	Гостовање на тв, радију, друштвене мреже, локалне новине	Директор, предметни наставници	Током шк.године
Додела диплома ученицима завршних година	-додела дипломе -подизање свести о образовању и наставку школовања	припрема сведочанстава и диплома -припрема свечаности за доделу диплома -припрема награда	Од.старешине , директор	Јун
Подела сведочанстава за ученике I,II,III разреда и прослава Видовдана	Додела сведочанстава	Припрема сведочанстава	Од.старешине , директор	Јун

Програм слободних активности

Циљ програма: јачање образовно-васпитне делатности школе, подстицање индивидуалних склоности и интересовања, правилно коришћење слободног времена,богаћење друштвеног живота ученика, развијање и неговање другарства.

Реализација слободних активности се остварује кроз рад секција.

	АКТИВНОСТ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ
Драмска и литерарна секција	Припрема приредби за обележавање значајних датума у школи	Током школске године	Организовање програма	Наставници српског језика и књижевности
Пекарска	Припрема	Током школске	Организовање	Наставници

секција	пецива и посластица	године	послужења за манifestације	прехранбене струке
Повртарство са цвећарством	Производња расада и сређивање школског дворишта и шк.економије	Током школске године	Рад на производњи и сређивању школског дворишта, економије	Наставници пољопривредне струке
Спортске секције	Организовање дружења кроз игру	Током школске године	Пријатељски сусрети, организовање турнира кроз фер плеј игре	Наставници физичког васпитања
Црвени крст	Добровољно давалаштво крви, хуманитарне активности, обука за прву помоћ	Током школске године	Организовање хуманитарних активности	Стојан Јандрић
Еколошка	Сређивање дворишта школе и окружења	Током школске године	Сарадња са еколошким удружењима	Задужени наставници
Ученички парламент	Разговори и дискутовање о актуелностима у школи	Током школске године	Састанци ученичког парламента	Педагог
Летопис школе	Вођење документације о битним дешавањима у школи	Током школске године	Записи, фотографије и исечци из новина значајнијих збивања у школи	Задужени наставник

Програм каријерног вођења и саветовања

Ради подстицања професионалног развоја ученика и њиховог оспособљавања да донесу одлуку о избору даљег образовања и животног позива Закон о средњем образовању и васпитању обавезују школу да подстиче професионални развој ученика у складу са индивидуалним могућностима и друштвеним потребама за кадровима као и да: прати развој ученика, његове склоности и способности у току образовања и помаже му у избору даљег образовања и професионалног оспособљавања.

Циљ: формирање зреле и одговорне личности, способне да доноси добро промишљене и одговорне одлуке о властитој професионалној будућности и да их спроводи у дело.

Садржаји рада:

- утврђивање мотива ученика за упис у Средњу пољопривредно-прехрамбену школу
- упознавање ученика са методама успешног учења са нагласком на значење позитивне мотивације према учењу и раду
- успостављање сарадње са родитељима ученика у циљу прикупљања потребних података о основношколском развоју деце и предузимање заједничких мера за подстицање и усмеравање њиховог професионалног развоја
- сарадња са установама које се баве каријерним вођењем и саветовањем / НСЗ, Факултети, Високе шк.
- идентификација ученика који нису у могућности да прате и усвајају предвиђене програмске садржаје у стручној школи и предузимање мера за њихово преусмеравање у друге школе
- идентификовање и усмеравање општег и професионалног развоја посебно надарених ученика
- подстицање родитеља да реално сагледавају индивидуалне могућности своје деце, и да заједно са њима праве планове даљег професионалног развоја било да се ради о запошљавању или наставку школовања на одговарајућим школама и факултетима
- рад у педагошким радионицама - информисање
- упознавање ученика са занимањима која могу да обављају након завршетка изабраног профила
- успостављање сарадње са предузећима посебно са оним за које школа образује кадрове ради обезбеђивања непосредног упознавања основних карактеристика и захтева појединих подручја рада занимања
- подстицање ученика да сами трагају за информацијама о подручју рада, мрежи виших школа и факултета
- помоћ ученицима завршних разреда који се нису професионално определили – сарадња са НСЗ
- указивање родитељима на потребу да се у породичним условима чешће разговара о професионалним плановима, да се реално сагледавају могућности запошљавања или даљег школовања
- поставка паноа на тему професионална оријентација
- организовање посете сајму образовања
- упознавање ученика са организованом и програмском структуром вишег и високог образовања, условима и критеријумима уписа.

У Школи је формиран тим за каријерно вођење и саветовање. Предлог активности:

АКТИВНОСТИ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ	САДРЖАЈИ	ЕФЕКТИ
Сарадња са НСЗ – презентација активности кроз водич о пружању услуга службе.	Педагог	Упознавање ученика кроз предавање и дискусију, подела водича, те тестирање	Информисање ученика о свету рада, даљем школовању, подршци, професионалним

Професионална оријентација и саветовање		заинтересованих матураната за професионалну оријентацију	могућностима
Организовање посета ученика из основних школа нашој школи, Дан отворених врата	Директор	Детаљније упознавање ученика осмог разреда кроз разговор и обилазак школе о профилима који се изучавају у нашој школи, разгледање шк.економије, <u>разговори са нашим ученицима о искуствима школовања</u>	Информисање ученика о извођењу наставе у нашој школи, пракси-шк.економ., кабинетима
Презентација образовних профила родитељима и ученицима 8.разреда из града и околних места	Директор, педагог, наставници	Упознавање родитеља и ученика 8.разреда о упису у нову школску годину(обр.профили) и могућностима даљег школовања или рада – пп презентације и путем радија, ТВ, друштвених мрежа, <u>из учешће наших ђака</u>	Информисаност родитеља и ученика о профилима који постоје у нашој школи, садржајима рада и условима, наставном кадру, реализацији практичне наставе
Презентација виших и високих школа и факултета у нашој школи	Педагог	Представници факултета презентују матурантима своју установу, услове уписа и рада, као и могућност запошљавања	Информисност матураната о условима уписа и даљег запошљавања
Сајам образовања	Директор, од.ст.завршних разреда	Преглед штандова са рекламним материјалима и флајерима високих школа и факултета	Информисаност матураната о условима даљег школовања
Радионице у оквиру	Проф.грађанског вас.	Обрађивање садржаја	Израђивање активног

грађанског васпитања (4.разред)		који се односе на наставак школовања, али и укључивање у свет рада	приступа у процесу тражења информација
ЧОС-ови (проф.информисање)	Одељењске старешине у сарадњи са педагогом	Информисање ученика о могућностима даљег школовања или запошљавања након завршетка средње школе	Информисаност ученика
Рад тима за каријерно вођење и саветовање	Координатор тима	Активности тима (у евиденцији рада тима)	Информисаност, евиденције, извештаји

Програм заштите животне средине

Циљ васпитања и образовања у области заштите и унапређења човекове средине јесте да ученицима, у складу са њиховим узрастом, обезбеде општа знања, развијање понашања, који ће им омогућити разрешавање три основна противречна проблема на реализацијисавременчовек-природа, еколошки, културно-социјални и економски.

Предвиђени садржаји:

- кроз наставне садржаје, посебно из области књижевности и природних наука, формирати код ученика свест о потреби формирања истине о природи и односу човека према природи
- успостављање сарадње са библиотеком, активностима НВО, туристичким организацијама са циљем да ученици у свом слободном времену користе све изворе културе, који ће их постицати на унапређење и заштиту човекове средине,
- уређење паноа посвећених заштити и унапређењу животне средине
- учешће ученика у акцијама уређења школског дворишта и акцијама које организује Месна заједница Горња Варош као и покрет горана у Сомбору, односно „Млади горани”.
- планирање акција у школи - обележимо дан Планете земље
- учешће ученика на конкурсима које расписују друштвене и стручне организације са темама из ове области.
- организовање практичних акција за побољшање животних и естетских услова непосредне средине (дом, школа),
- загађивање и заштита животне средине

Предвиђене садржаје неопходно је уградити у одговарајуће теме програма редовне наставе, додатног рада, слободних активности, друштвено корисног рада и одељенских заједница ученика.

Наглашена васпитна улога овог подручја захтева од свих наставника да ове садржаје реализују у свакој погодној ситуацији, а посебно је потребно веће ангажовање наставника биологије, хемије и географије.

Програм заштите од Циљ: Програм заштите животне средине обухвата активности усмерене на јачање и развој свести о значају здраве животне средине, развој еколошке свести, одрживог развоја и очувању и унапређењу природних ресурса, које обухвата и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике. Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине - локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе. Предлог активности:

АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ДИНАМИКА
Уређење учионица	Ученици, наставници, помоћно особље	Септембар Фебруар
Сређивање дворишта	Ученици, наставници, помоћно особље	Током школске године
Сређивање школске економије	Ученици, наставници	Током школске године
Обележавање дана планете Земље	Ученици, наставници, наставник биологије	22.04.
Учешће у локалним акцијама	Директор	Током школске године
Сарадња са еколошким удружењима	Директор	По потреби
Уређење паноа поводом датума вазаних за заштиту човекове средине	Наставник биологије	Током школске године
Посете резерватима и институцијама које се баве заштитом животне средине	Наставник биологије, директор	Током школске године

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програм превенције других облика ризичних понашања и заштите од дискриминације

На основу Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља злостављања изанемаривања у образовно-васпитним установана Школа је формирала Тим за заштиту ученика. Тим је израдио Програм за заштиту деце и ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у Школи који је саставни део Годишњег плана рада Школе. Програмом заштите ученика су дефинисане превентивне активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља и дискриминације. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем и дискриминацијом, као и које све врсте и облике обухвата.

Значење појмова

Свако насиље над ученицима се може спречити у атмосфери која:

1. развија и негује културу понашања
2. не толерише насиље и не ћути о њему
3. развија одговорност свих
4. обавезује на поступање свих који имају сазнање о насиљу

Програмом заштите ученика су дефинисане превентивне активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем, као и које све врсте и облике обухвата.

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства ученика.

Подела најчешћих облика насиља и интервенција према нивоима насиља

У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

Први ниво

На првом нивоу, по правилу, активности предузима самостално одељењски старешина, наставник, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са групом ученика или индивидуално. Изузетно, ако се насилно понашање понавља, ако васпитни рад није делотворан, ако су последице теже, ако је у питању насиље и злостављање од стране групе према појединцу или ако исти ученик трпи поновљен насиље за ситуације првог нивоа, школа интервенише активностима предвиђеним за други, односно трећи ниво.

Физичко насиље	Емоционално / психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање,	омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима,	добацивање, подсмевање, игнорисање, искључивање из групе или заједничких активности	добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално недвосмислена гестикација.	узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом...

уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари	псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање“	фаворизовање на основу различитости, ширење гласина		
--	---	---	--	--

Други ниво

На другом нивоу, по правилу, активности предузима одељењски старешина, у сарадњи сапедагогом, психологом, Тимом, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачани васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру, у складу са законом. У табели суприказани нивои реакција и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

Физичко насиље	Емоционално / психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационог технологија
шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, пљубање, отимање и уништавање имовине,	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, манипулисање	сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање манипулисање, искоришћавање	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење	Оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума и чеховања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуција снимака и слика...

Трећи ниво

На трећем нивоу, активности предузима директор са Тимом, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби. На овом нивоу обавезни су васпитни рад који је у интензитету примерен потребама ученика као и покретање васпитно дисциплинског поступка и изрицање мере.

Физичко насиље	Емоционално / психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем	заstraшивање уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључење у деструктивне групе и организације	претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање затворених група (кланова), које има за последицу повређивање других	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија...

Основни принципи и циљеви програма заштите ученика

Програм заштите ученика од насиља има као општи циљ да **наша школа буде безбедно и подстицајно место чиме се остварује право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља**. Ово се постиже применом **мера превенције**, ради стварања безбедне средине, и **мера интервенције** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање изанемаривање ученика.

Специфични циљеви Програма у **превенцији** су следећи:

1. подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
2. идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетањем ученика, наставника и родитеља
3. повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања
4. унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, лок. заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља
5. оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање
6. пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу
7. изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду
8. дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе
9. омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да безизлагања опасности врше пријављивање насиља

10. спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина
11. сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
12. сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи

Специфични циљеви у **интервенцији**:

1. Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља
2. Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите
3. Рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака
4. Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља.

Процедуре у ситуацијама насиља

Процедуре у интервенцији су различите с обзиром на три ситуације – да ли се насиље јавља међу децом, од стране одраслог у школи или од стране одраслог ван школе.

Кораци у интервенцији су следећи:

1. Сазнање о насиљу или откривање насиља одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе
2. Прва реакција треба да буде заустављање насиља и обавештавање о томе надлежне особе: дежурног наставника, родитеља, чланове Тима, директора или помоћника, одељ. старешине, ПП службе, а који ће даље проценити да ли треба позвати МУП или здравствену службу. Смиривање ситуације подразумева удаљавање ученика из ситуације и смањење напетости кроз разговор са актерима. Тај разговор треба да буде умирујући, без спомињања могућих последица и застрашивања.
3. Обавештавање родитеља и предузимање хитних акција по потреби (пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање Полиције и Центра за социјални рад).
4. Прикупљање информација значи разговор са актерима и другим учесницима у догађају уз вођење записника. Разговор треба да води неко од чланова тима, педагог или психолог, одељењски старешина. (Напомена: У образовно-васпитном систему нема места за истрагу или доказивање злостављања, о постојању сумње се обавештавају надлежне службе.) Посебна пажња треба да буде обраћена на жртву насиља тако што ће јој се омогућити да се осећа безбедно и да нема страх од освете ученика којима ће бити изречене мере.
5. Након тог разговора обављају се консултације у оквиру установе – са колегом, са Тимом за заштиту, са ПП службом, директором, дежурним наставником, при чему се анализирају чињенице, процењује ниво ризика и прави план заштите, водећи рачуна о принципу поверљивости и најбољем интересу ученика. Уколико је потребно, обављају се консултације са службама ван установе (Центар за социјални рад, здравствена служба). На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и праћења и одредити улоге, задатке и одговорности у самом поступању.
6. Након консултација и заузимања става школе о догађају, предузимају се мере и активности за све нивое насиља и злостављања. Оперативни план заштите сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа за све ученике – учеснике насиља и злостављања (оне који трпе, који чине и који су сведоци насиља). План заштите садржи: активности усмерене на промену понашања – појачан васпитни рад, рад са родитељем, одељењском заједницом, укључивање Ученичког

парламента и Савета родитеља, носиоце тих активности и временску динамику, начине којима ће се обезбедити поновна укључивања свих учесника насиља у ширу друштвену заједницу.

7. Праћење ефеката предузетих мера врши Тим, водећи рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње и толеранције.

Процена безбедности у школи

Према анализи упитника добијених у процесу анализе упитника из претходних школских година која је спроведена међу ученицима процењујемо да су угрожене следеће ситуације и места у односу на временски период:

СИТУАЦИЈА или МЕСТО	ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД
Простор испред, иза школе	Пре и после наставе – за време одмора – за време часова
Тоалети на спрату	Пре и после наставе – за време одмора – за време часова
Ходник у приземљу	Пре и после наставе – за време одмора – за време часова

Задачи свих актера школској животи:

Одељењски старешина

- учествује у процесу заштите деце;
- разговара са учесницима насиља;
- информиса родитеље и сарађује са њима;
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља;
- прати ефекте предузетих мера;
- евидентира случај и води документацију;
- по потреби, комуницира са релевантним установама.

Тим, педагог

- уочава случајеве насилног понашања;
- покреће процес заштите детета, реагује одмах;
- обавештава одељењског старешину и сарађује са њим;
- по потреби, разговара са родитељима;
- пружа помоћ и подршку деци/ученицима, наставницима;
- разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите;
- обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предузетих мера;
- по потреби, сарађује са другим установама;
- евидентира случај.

Помоћно-техничко особље

- дежура;
- прекида насиље;
- уочава и пријављује случајеве насилног понашања.

Ученици

- уочавају случајеве насилног понашања;
- траже помоћ одраслих;
- пријављују одељењском старешини
- за теже случајеве консултују чланове школског Тима;
- учествују у мерама заштите.

Праћење, анализа, евалуација и извештавање

Евиденција и начини праћења случајева насиља

Запослени у школи – одељенски старешина, стручна служба и Тим– у обавези су да воде евиденцију о појавама насиља у образац за евиденцију о случајевима насиља који садржи:

1. Шта се догодило ?
2. Ко су учесници ?
3. Како је пријављено насиље ?
4. Врсте интервенције?
5. Какве су последице?
6. Који су исходи предузетих корака?
7. На који начин су укључени родитељи, одељенски старешина, стручна служба?
8. Праћење ефеката предузетих мера.

Потребно је пратити:

1. понашање детета које је трпело насиље (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку и на који начин...)
2. Понашање детета које се понашало насилно (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...);
3. како реагују пасивни посматрачи (да ли се обраћају старијима за помоћ, да ли сви знају како да се повежу са унутрашњом заштитном мрежом и ко је њихова особа од поверења, да ли се препознаје страх, да ли сами предузимају неке акције и сл.);
4. шта се дешава у одељењу (да ли се издвајају нове групе, каква је атмосфера ...);
5. колико су родитељи сарадници у активностима на смањивању насиља;
6. како функционише Тим и унутрашња заштитна мрежа (где су слабе тачке и шта се може боље);
7. колико су друге институције (спољна заштитна мрежа) укључене и који су ефекти њиховог укључивања

Уколико се увиди да се ситуација насиља понавља, усложњава и постаје ризичнија и опаснија, предузимају се следеће заштитне мере:

1. појачати опрез свих запослених и дежурних наставника
2. укључити у рад родитеље и школског полицајца
3. наставити са индивидуалним радом - стручна служба школе и одељењски старешина, родитељи
4. укључити стручњаке из других установа (из спољашње заштитне мреже)

Све субјекте укључене у решавање проблема треба обавезати на дискрецију и заштиту права ученика.

Процењивање ефеката превенције/интервенције

На основу евиденције које воде одељенске старешине и Тим праћење ефеката ће се извршити преко следећих **индикатора**:

1. броја и нивоа облика насилног понашања
2. број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године
3. однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године
4. однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године
5. анализа упитникаведеног међу ученицима о степену безбедности у школи
6. број и ефекти оперативних планова заштите

АСПЕКТИ ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА ће бити видљиви преко ефеката предузетих превентивних и интервентних активности.

АНАЛИЗА ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА

Примену Програма прати и анализира Тим полугодишње преко евиденције о реализованим активностима које су планиране Програмом. Овим путем се утврђују и узроци уколико неке планиране активности нису реализоване.

ИЗВЕШТАВАЊЕ О ПРИМЕНИ ПРОГРАМА

Тим за безбедност извештава Наставничко веће, Школски одбор и Савет родитеља Школе о реализацији превентивних и интервентних мера у оквиру Извештаја о реализацији ГПШ. Координатор тима подноси извештаје на полугодишњем и годишњем нивоу.

ДИГИТАЛНО НАСИЉЕ

Дигитално насиље (енг. *cyberbullying*) је коришћење дигиталне технологије (интернета и мобилних телефона) с циљем да се друга особа узнемири, повреди, понизи и да јој сенанесетета. Осим термина *дигитално насиље*, у литератури се срећу и други сродни термини: *електронско насиље*, *насиље на интернету*, *онлајн насиље*, *сајбернасиље*, *малтретирање у дигиталном свету* и др.

И превентивне и интервентне мере спроводе се на више нивоа. Уколико ученик/ца трпи дигитално насиље, сви су дужни да реагују (васпитно-образовна установа, родитељи односно породица, другови и другарице који/е су сведоци насиља), како би се насиље што пре зауставило, осигурала безбедност укључених у насиље (особа које трпе насиље, врше насиље или сведоче о њему), смањио ризик од понављања и штетне последице трпљења насиља.

Забрана свих врста насиља у образовно-васпитним установама регулисана је Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 72/09 и 52/11) и Правилником о протоколу поступања у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 104/20) (удаљем тексту: Правилник о протоколу). Ови прописи су основ за поступање и реаговање у односу на све облике и нивое насиља.

Према овом правилнику, под електронским насиљем и злостављањем подразумева се злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање

достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта, разговорима на чету, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Коме пријавити дигитално насиље?

1. Сваки облик насиља, па и дигитално насиље, пријављује се школи: наставнику/ци одељењском стареџини. У зависности од нивоа насиља, активности у вези са заштитом предузима сам наставник/ца и одељењски стареџина, тим за заштиту од насиља, односно унутрашња заштитна мрежа, или се укључује спољашња заштитна мрежа, тј. остале установе - институције:

Центар за социјални рад, Полицијска управа, установе здравствене заштите. Образовно-васпитна установа је у обавези да сваки облик насиља трећег нивоа пријави **надлежној Школској управи** у року од 24 сата.

2. У оквиру Министарства просвете, науке и технолошког развоја функционише СОС телефонска линија. На број телефона **0800/200-201** може се пријавити сваки облик насиља, па и дигитално насиље.

3. Информације о сексуалној злоупотреби малолетних лица у порнографске сврхе, сексуалном насиљу на интернету, педофилији, криминалним онлајн садржајима, или ако је малолетна особа добијала путем дигиталних уређаја било какав материјал са експлицитним сексуалним садржајем се пријављују Одељењу за борбу против високотехнолошког криминала Министарства унутрашњих послова Републике Србије, имејл: childprotection@mup.gov.rs, телефон (центра): 011/306-2000;

4. Више јавно тужилаштво у Београду, Посебно одељење за борбу против високотехнолошког криминала, адреса: Савска 17а (Палата правде), имејл: vtk@beograd.vtk.jt.rs, телефон: 011/360-1272; или, **основно јавно тужилаштво,** пријава се подноси на подручју оног јавног тужилаштва где се насиље догодило

5. Нет патрола – електронски механизам за анонимну пријаву нелегалних садржаја на интернету (пријаве прослеђују МУП-у). Уклањају и спречавају даље ширење материјала који се тичу сексуалне злоупотребе деце, физичких и психичких напада на децу, говора мржње, као и садржаје расистичке и ксенофобичне природе

6. Инцест траума центар – пружа услуге психолошке подршке деци која су доживела сексуално злостављање, као и члановима/ицама њихових породица, имејл: itcentar@eunet.rs, телефон: 011/386-1332.

7. Све социјалне мреже својим корисницима/ама пружају могућност пријављивања насиља које се десило на мрежи.

Превенција трговине децом и младима у образовању

Идентификација жртава трговине људима у Србији

Међународни оквир и домаћи прописи : Конвенција Савета Европе против трговине људима (2005.);

Конвенција УН против транснационалног организованог криминала (2000.);

Протокол о спречавању, сузбијању и кажњавању трговине људима, нарочито над женама и децом (2000.) Кривични закон Републике Србије, члан 388. и 389.; Закон о кривичном поступку; Закон о социјалној заштити; Породични закон; Закон о странцима; Закон о здрављу; Влада РС је у јулу 2012.г. донела одлуку о оснивању Центра за заштиту жртава трговине људима, који врши званичну идентификацију жртава трговине људима у РС.

Трговина људима представља најгрубљи начин кршења људских права и једно је од најтежих кривичних дела против човечности.

Постоји неколико облика трговине људима:

- Сексуална експлоатација

- Принудни рад
- Принудно просјачење
- Принуда на вршење кривичних дела
- Трговина органима
- Принудни рад у кући
- Принудни бракови.

Важно је направити разлику између трговине људима, кријумчарења људи и проституције. Иако се ова три појма често мешају, они се веома разликују. Међутим, кријумчарење и проституција, ако је принудна, могу да се појаве као резултат или средство трговине људима.

Начини врбовања:

- Лажне пословне и друге понуде (о бољем и срећнијем животу) од особа које жртва познаје или у које има поверења
- Обмањујућих огласа за посао у различитим медијима (новине, интернет, социјалне мреже)
- Продаје од стране породице (понекад због сиромаштва, али некад и због тога што родитељи верују да ће њихово дете имати бољи живот на неком другом месту)
- Интернета (кроз социјалне мреже и лажне огласе за посао)
- Успостављањем лажне емотивне везе или бриге о жртви и др.
- Отмица (најређи)

Школа у процесу идентификације жртава трговине људима сарађује са :

- Центар за социјални рад – кључни носиоц заштите деце и координатор заштите узаједници, са мандатом да доноси одлуке о најбољем интересу детета и да их реализује
- Центар за заштиту жртава трговине људима републичка установа задужена за идентификацију жртава трговине људима и координацију подршке. Када су деца у питању координацију реализује заједно са Центром за социјални рад
- Полиција – открива починиоце кривичног дела, поступа по налогу тужиоца и осигурава безбедност
- Тужилаштво и суд - кривично гоњење и кажњавање починиоца, изрицање заштитних мера за жртву, надокнада штете
- Здравствене установе – брига о здрављу
- Друге установе социјалне заштите – смештај, подршка
- Невладине организације – обезбеђују подршку у сардњи са ЦЗТЉ кроз процес координације, реализују прелиминарну идентификацију, боре се за заштиту људских права жртава
- Међународне организације - зависно од сврхе зашто су основане: контрола рада ради заштите људских права државе и гоњењу починиоца, подршка, едукација...
- Други професионалци и сарадници – психотерапеути, адвокати, помагачи, волонтери, пружају специфичне или опште видове подршке у оквиру координације подршке жртви.

Борба против трговине људима у Школи подразумева организовање и реализацију бројних активности: израда промотивног и едукативног материјала у школи; вршњачке радионице на ученичком парламенту; радионице на тему насиља и трговине људима (разговор, дискусија, штампани материјал, ситуације, израда порука за постере на ову тему, пројекција филма на ову тему и анализа на час-у) ;

ПРЕВЕНЦИЈА И ИНТЕРВЕНЦИЈА У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Забрана дискриминације прописана је и Законом о забрани дискриминације ("Службени гласник РС", број 22/09), Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом ("Службени гласник РС", бр. 33/06 и 13/16), Законом о равноправности полова ("Службени гласник РС", број 104/09), Законом о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/17 и 27/18 - други закон, у даљем тексту: Закон), Законом о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник РС", бр. 55/13, 101/17 и 27/18 - други закон), Законом о дуалном образовању и васпитању ("Службени гласник РС", број

27/18), Законом о образовању одраслих ("Службени гласник РС", бр. 55/13, 88/17 - др. закон и 27/18 - др. закон), другим законима, Правилником о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Службени гласник РС", број 30/10) - (у даљем тексту: Правилник о протоколу) и Правилником о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 22/16) - (у даљем тексту: Правилник) и другим прописима. Системом правне заштите од дискриминације обухваћене су грађанско-правна, кривично-правна, прекршајно-правна и уставно-судска заштита, као и заштита Повереника за заштиту равноправности (у даљем тексту: Повереник).

Важећи прописи представљају правни основ и оквир да се у области образовања и васпитања пропишу превентивне и интервентне мере и активности на спречавању и заштити од дискриминације и других облика понашања којима се вређа углед, част или достојанство личности у систему образовања и васпитања.

Дискриминација и дискриминаторно поступање у образовању и васпитању је свако неоправдано прављење разлике према појединцу или групи, на отворен или прикривен начин, а које се заснива на личном својству. Дакле, дискриминација настаје када се према одређеним људима различито поступа у односу на друге, у истој или сличној ситуацији, само зато што припадају или се претпоставља да припадају одређеној групи, односно због неког њиховог личног својства. Дискриминација се јавља и када се према лицу или групи поступа на исти начин, иако их неко њихово лично својство ставља у позицију која захтева и оправдава различито поступање.

Да би за неко понашање или неки поступак могли да кажемо да је дискриминација или дискриминаторно понашање, разлог за такво понашање мора да буде лично својство. У корену дискриминаторног поступања су стереотипи и предрасуде.

Предрасуде и стереотипису научени облици мишљења, који се експлицитно, или имплицитно преносе кроз институције система. Афирмативна акција односи се на посебне мере које се уводе ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица која се налазе у неједнаком положају.

Лична својства су: • боја коже • преци • држављанство • статус мигранта, односно расељеног лица • национална припадност или етничко порекло • језик • верска или политичка убеђења • пол • родни идентитет • сексуална оријентација • имовно стање • социјално и културно порекло • рођење • генетске особености • здравствено стање • сметње у развоју - инвалидитет • брачни и породични статус • осуђиваност • старосна доб • изглед • чланство у политичким, синдикалним и другим организацијама.

Важно је имати у виду да је сваки облик дискриминације насиље, јер угрожава здравље, развој и достојанство појединца, док сваки облик насиља није дискриминација. Уколико је понашање засновано на личном својству, можемо говорити о дискриминаторном понашању. Превентивним мерама и активностима се: подиже ниво свести и осетљивости свих у установи – нулта толеранција на све облике дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности; остварује се пуна посвећеност установе и свих њених органа и тела у препознавању, спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности; сви носиоци обавеза заштите од дискриминације у установи и ван ње поступају хитно, ефикасно и координисано успречавању и сузбијању дискриминаторног понашања.

Шта је чија одговорност када постоји сумња или се догоди дискриминација?

У образовној установи се увек реагује и када постоји сумња и када је утврђено дискриминаторно понашање. Установа је дужна да предузме кораке ради заштите свих, а они ће зависити од тежине и облика дискриминације. Директор и сви запослени имају обавезу да препознају дискриминацију и реагују у складу са прописаним процедурама. За процену и предузимање одговарајућих мера и благовременог реаговања на ризике од дискриминаторног понашања у образовању, користи се матрица за процену нивоа дискриминације, тако што се дискриминаторно понашање сврстава у један од три нивоа

дискриминаторног понашања, у зависности од: узраста учесника у образовању; интензитета, трајања и учесталости дискриминаторног понашања; облика и начина дискриминаторног понашања – узнемиравање и понижавајуће поступање; последица дискриминаторног понашања.

Редослед поступања у интервенцији

Кораци у поступању прате одређени редослед поступања по приоритету и увек треба имати на уму да је најбитнија безбедност деце.

Некад је ситуација сложена, па је неопходно кораке спроводити синхронизовано, што подразумева договарање, међусобно информисање, јединствене поруке у односу према различитим циљним групама

1. Проверавање
2. Зауостављање дискриминаторског понашања
3. Обавештавање и позивање родитеља
4. Прикупљање релевантних информација и консултације
5. Предузимање мера и активности
6. Праћење ефеката предузетих мера

Матрица за процену ризика од дискриминаторног понашања учесника у образовању ; Место и време извршеног дискриминаторног понашања утичу на избор врсте мера и активности које се предузимају у интервенцији. Ван простора установе, у било које време предузимају се: мере појачаног васпитног рада (2) без вођења васпитно-дисциплинског поступка.

У простору установе у време образовно-васпитног рада и других активности предузимају се:

1. мере појачаног васпитног рада
2. покретање, вођење и завршавање васпитно - дисциплинског поступка у роковима и начинима утврђен Законом

Уочено дискриминаторно понашање сврстава се у један од три нивоа дискриминаторног понашања, у зависности од:

Узраста учесника у образовању:

Први ниво: Када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста (дете-дете, ученик-ученик, одрасли-одрасли) као и млађег према старијем...

Други ниво: Када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу...

Трећи ниво: Када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи интензитета, трајања и учесталости дискриминаторног понашања.

Први, други или трећи ниво: Када се дискриминаторно понашање понавља или продужено траје у односу на исто лице, односно лица са сличним или истим личним својствима тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације зависно од узраста...

Облика и начина дискриминаторног понашања - узнемиравање и понижавајуће поступање:

Први ниво: Узнемиравање и понижавајуће поступање према лицу или групи лица на основу којих се посредно или са сигурношћу може закључити да вређају њихово достојанство на основу личног својства, шири страх или непријатељство...

Други ниво: Ако узнемиравање и понижавајуће поступање удружено врши група или се оно понавља, односно дуже траје према лицу или другој групи лица...

Трећи ниво: Ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до искључивања.

Последица дискриминаторног понашања:

Први, други или трећи ниво: Када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању, квалификује се у следећи тежи облик дискриминације, зависно од узраста.

Трећи ниво: Уколико је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна Школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.).

Присутни запослени и дежурни наставник, односно васпитач и сваки наставник, васпитач, стручни сарадник, одељењски старешина, дужан је да на целисходан начин увек реагује и обезбеди заштиту учесника у образовању од сваког облика дискриминације и дискриминаторног понашања, заустављањем понашања које се непосредно врши и смиривањем дискриминисаног лица, извршиоца дискриминације и посматрача. Уколико дискриминацију чини запослени у установи, поред наведених корака, обавеза директора је да у року од 24 сата обавести Министарство просвете-надлежну Школску управу.

Тешки облици дискриминације су: виктимизација, сегрегација, говор мржње, подстицање и удруживање ради вршења дискриминације, физички напад мотивисан мржњом због националне припадности, вере, пола или другог личног својства и сви други облици дискриминације који изазивају нарочито тешке последице по дискриминисано лице.

Сегрегација представља неоправдано одвајање или искључивање из активности детета или групе деце због личног својства. У случају сумње у постојање сегрегације, свако има право да иницира њено утврђивање.

Стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција:

Важно је да се у установи ствара клима у којој се квалитет васпитно-образовног процеса и односа међу учесницима сматра најбољом превентивном мером. Да би се то остварило потребно је стално стручно усавршавање свих запослених. Оно има за циљ стицање знања и развијање вештина за конструктивно реаговање на насиље и за благовремено уочавање понашања која указују да ученик трпи или чини насиље. С тим у вези, сви запослени у Школи, родитељи и ученици су информисани о раду и улози Националне платформе „Чувам те“ и позвани да похађају обуке које су постављене на платформу. Сви актери школског живота могу да користе постављене едукативне материјале у раду са ученицима и родитељима. Националној платформи „Чувам те“ се може приступити на домену: cuvamte.gov.rs

Семинари на тему стварања безбедног и подстицајног окружења у Школи су саставни део Оквирног плана стручног усавршавања у Школи.

Програм за заштиту деце од насиља припремљен је са намером да помогне у стварању сигурне и безбедне средине, да се олакшају и прецизирају процедуре и поступци у заштити деце од насиља и обавезујући је за све субјекте у процесу образовања. Програм активности везаних за улогу школе у борби против употребе психоактивних супстанци.

Циљ који школа треба да оствари у спречавању употребе психоактивних супстанци, појаве васпитно запуштеног делинквентног понашања је да код ученика одговарајућим васпитно-образовним поступцима развија позитиван и активан однос према здравом начину живота, формира потребу за чувањем менталног и физичког здравља.

ПРЕВЕНЦИЈА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Задаци школе у спречавању употребе психоактивних супстанци и неприхватљивог понашања ученика су да:

- својим целокупним васпитно-образовним радом, стварањем одговарајућих просторних, кадровских, материјално-техничких, естетских услова обезбеде нормалан развој ученика и делује превентивно против сваког облика девијантног понашања укључујући употребу дрога.

- у зависности од узрасних способности пружи ученицима информације и одређена знања о психоактивним супстанцама и њиховом утицају на психичко здравље

- у оквиру сталне сарадње са породицом, здравственом и социјалном службом прати развој ученика

- створи и обезбеди услове да ученици организовано користе слободно време у ваннаставним активностима;

Програм мера за спречавање наркоманије, појаве васпитне запуштености, девијантног и делинквентног понашања значајне су следеће програмске мере:

- Унапређивање програма и реализација васпитног рада школе

- Побољшање програмске сарадње са родитељима;

- Успостављање организоване сарадње са институцијама, стваривање циља и задатака у оквиру рада одељењске заједнице

- одељењски старешина упознаје ученике са правилима школског живота и рада и помаже им да својим понашањем не нарушавају, већ уважавају и даље изграђују норме хуманог понашања

- анализирање реклама које се односе на цигарете, алкохол, и друге ПАС, разлог профита оних који производе и продају и штету по здравље оних који их користе,

- организовано гледање филма са том тематиком

- обележити 1. децембар – Дан борбе против хив/аидс

Теме које се предлажу за предавања на ЧОС-у

- Буди здрав

- Буди оно што јеси

- Одабери друштво

- Развиј снажну личност

- Рекреација и унапређивање здравља

- Култура и утицај популарне културе на понашање (социолог)

- Утицај медија на агресивно понашање

- Последице употребе ПАС и могућности лечења (лекар)

- Болести које се преносе полним путем

- Шта је анорексија?

- Начини превазилажења стреса

Остваривање циљева и задатака у оквиру наставе

- на часу биологије објаснити механизме и деловање дрога и штетне последице на појединим органима, дрога и хив/аидс

- на часовима Устава и права грађана посебну пажњу посветити тумачењу дела закона који се односи на дроге као заштита појединца и друштва

- на часовима књижевности – писмени састави са том тематиком

- на часовима ликовне културе осмислити плакате који пропагирају здрав начин живота

- на часовима страних језика разговарати о превенцији делинквенције и наркоманије у земљама чији се језик изучава

Остваривање циљева и задатака кроз слободне активности, ученичке организације и

друштвено-користан рад

- омогућити ученицима да успостављају непосредне контакте са културним институцијама(библиотека, музеј, галерије, позориште, биоскоп)
- учешће ученика на литерарним и ликовним конкурсима
- организација спортских такмичења
- афирмација ученика који постижу запажене резултате у ваннаставним активностима(огласна табла, уређење паноа)

Остваривање циљева и задатака путем сарадње са родитељима

- на основу снимљеног стања упознати родитеље са добијеним резултатима
- индивидуални и групни разговори са родитељима чија деца показују знаке неприлагођеног понашања
- ангажовање родитеља ученика који раде у здравственим установама и органима МУП-а у реализацији предвиђених садржаја

Предавања која се предлажу на родитељским састанцима

- проблеми адолесцентног доба
- породица као мост између личности детета и друштва
- припадност секти
- депресија и повученост

Остваривање циљева и задатака путем сарадње са институцијама друштвене средине(Центар за социјални рад, Неуропсихијатрија, НВО...)

Педагошка служба

Након сагледавања ситуације у школи и природе проблема сваког ученика код кога долази до изненадних негативних промена у учењу и понашању сачинити индивидуални, саветодавни програм рада с намером да се установи да ли је потребно само обавити педагошко-саветодавни рад у школи или је неопходно ангажовати и стручњаке из других институција.

Здравствено-васпитни рад са ученицима средњих школа реализује се у средњој школи, породици, здравственим установама, при чему је школа на основу Закона о средњој школи дефинисана као друштвена институција која представља основ васпитања и образовања.

Циљеви програма стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима, унапређење хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље.

Рад на реализацији Програма одвија се у оквиру :

- редовне наставе тј. интеграције здравствено - васпитних садржаја у програме предметне наставе
- ваннаставних активности- спортских секција, клубова здравља, акција за унапређење школског простора
- ваншколских активности, сарадње са заједницом на организовању културних активности и других садржаја за креативно и рекреативно коришћење слободног времена.

Садржај програма чине :

- Хуманизација односа међу половима
- Буди срећан - буди здрав
- Спорт, рекреација
- Сида и друге полно преносиве болести
- Наркоманија

- Анорексија
 - Стрес у функцији заштите менталног здравља
- Принципи васпитања за хумане односе међу половима:
- Принцип одмерености према узрасту-овај принцип захтева да се води рачуна одечијем интересовању за проблеме сексуалног живота, а са друге стране о степену њихове зрелости, тј. о могућностима примања материје.
 - Принцип поступности у раду
 - Принцип научности и систематичности-овај принцип налаже да се градиво заснива на научним чињеницама и систематично.
 - Принцип васпитности-васпитање за хумане односе међу половима не сме да се сведе само на информисање, обавештавање јер би се запоставила васпитна страна. Мора се водити рачуна о интерпретацији градива, о ставу према проблемима сексуалног васпитања, о односу човека према тим питањима – о социјалној страни тог проблема.
- Задатак васпитања за хумане односе међу половима је да допринесе хуманизацији човекове личности и социјализацији међуљудских односа.

Раније сазревање деце, многа девијантна понашања и поремећаји менталног здравља младих, захтевају да васпитни рад у овом подручју почне што раније и да њиме буду обухваћени и ученици и родитељи. Организованим васпитним радом ученицима треба помоћи да правилно физички, психички и социјално сазревају и формирају се у личности способне да изграђују хумане односе засноване на љубави и међусобном уважавању и поштовању, спремне и способне за функцију у животу и за хумано и одговорно родитељство.

Садржај програма здравственог васпитања ученика који се односи на хуманизацију односа међу половима :

- разлике међу половима (да ли, и у чему и зашто постоје разлике у телесној конституцији, структури нервног система, саставу и функцији полних органа, схватању друштвене заједнице о улози и значају полова и начинима како су третирани кроз векове)
- сексуална хигијена (могућности и начини заштите физичког и психичког здравља човека у полним односима)
- абортус, услови под којима се дозвољава легални абортус и све могуће последице,
- неистине, предрасуде, дезинформисање у области васпитања за хумане односе међу половима
- упознавање ученика са сопственим развојем, са степеном физичке и психичке зрелости у доба адолесценције,
- формирање схватања да се човек као свесно и стваралачко биће самопотврђује у извршавању својих права, дужности и одговорности, већ на основу способности рада,
- истицање значаја забављања код младих као и одговорности партнеру и себи,
- упознавање ученика са здравственим и другим последицама полног општења као и са проблематиком планирања породице,
- наличје полног живота (проституција, сексуалне девијације, полне болести, хив/аидс и сл.)
- психичке и физичке последице абортуса,
- истицање значаја правилног избора партнера,
- упознавање ученика са трудноћом, њеним током и припремама за материнство, тј. одговорно родитељство оца и мајке,
- улога породице у васпитању деце
- место породице у друштву и друштвена брига у породици као целини и заштита појединих њених чланова,

- патолошки односи у породици и негативне последице по партнере, децу и друштвену заједницу,
- развод као лек за поремећене односе у породици, тј. у браку

Наведени садржаји се остварују кроз:

- наставне активности у оквиру часа одељењске заједнице што самим излагањем наставника, самосталним рефератом и припремом ученика;
- Црвени крст

Облици и методе васпитања за хумане односе међу половима зависе од тога ко их примењује и од узраста деце. Школа васпитава личним примером наставника и целог радног колектива. Најзаступљеније су методе излагања, предавање (у оквиру појединих наставних предмета, час-а, повремена предавања стручних лица), разговор, дискусије, радионице и упућивање на литературу и друге изворе, саветовање...

У раду са родитељима тежиште ће бити на истицању значаја хуманизације односа у породици и друштва према породици.

Развојним планом школе у оквиру задатка који гласи „наставити сарадњу са релевантним установама и стручњацима на промоцији репродуктивног здравља, равноправности полова и хуманих односа“ прецизирани су носиоци ових активности. Реализацију горе наведеног програма може помоћи сарадња са ученичким диспансером, саветовалиштем за младе, НВО, Црвеним крстом...

Програм школског спорта

У СППШ Сомбор планира се извођење разних спортских активности кроз различите видове реализације истих како би се обухватио што већи број ученика укључених у спортске активности Школе чији је значај огроман у савременом друштву и темпу живота у коме ученици живе. Како би ученици лакше усвојили знања ради разумевања значаја и суштине физичког вежбања и формирали позитивне психосоцијалне образце понашања, као и мотивисали за даљње вежбање током животног века, Школа ће обављати следеће школско-спортске активности у складу са могућностима:

- *Редовна настава физичког васпитања*
- *Изборни предмет-спорт*
- *Спортске секције*
- *Школска, општинска, окружна, међуокружна и републичка такмичења*
- *Пријатељски спортски сусрети*
- *СОШОВ*
- *Кросеви*
- *Целодневни излети са пешачењем*

Атлетика, гимнастика- вежбе на доступним справама и реквизитима, кошарка, одбојка, фудбал, пливање ће се изучавати у оквиру редовне наставе по Плану и програму предметних наставника физичког васпитања. На часовима ће се радити на развијању моторичких способности сваког ученика, повезаности са осталим васпитно образовним подручјима, интегралном развоју личности ученика, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања усвакодневним и специфичним условима живота.

Поред ових редовних активности у оквиру редовне наставе, за одељења са изборним предметом- спорт, ученицима ће бити понуђена 4 спорта (стони тенис, гимнастика, фудбал, одбојка) од којих ће се у оквиру групе (одељења) ученици моћи одредити за 1 спорт и удаљњем периоду усавршавати кроз овај вид наставе. Школа ће организовати и рад секција у складу са интересовањима ученика. Атлетска, гимнастичка, кошаркашка, одбојкашка, рукометна, стоно тениска, фудбалска, плесна и стрелачка, за чији ће рад и оствареност бити задужени професори физичке културе по плану и програму који су дужни изградити.

Кроз секције, ученици ће моћи да се усавршавају или надограђују већ стечена знања, као и такмиче на свим такмичењима у оквиру календара такмичења који доноси Спортски Савез Општине Сомбор.

У овим спортовима ће се организовати школска (изборна) такмичења како би се одредили ученици који ће представљати Школу на општинском, окружном, међуокружном и републичком такмичењу и кроз систем спорта ученицима на овај начин приближило такмичење као вид повезивања спорта са стварним животом, развио такмичарски дух, ферплеј однос према околини. Школска такмичења ће бити организована суботом или у неком другом термину ван редовне наставе.

Пливање ће се организовати у зимском периоду, као део обавезне наставе: обука непливача у сарадњи са Базеном и инструкторима пливања лиценцираним за обуку непливача и пливачка секција, којима ће руководити предметни наставници физичког васпитања по договору.

Школа планира и традиционалне пријатељске спортске сусрете (секције одбојке и кошарке).

Школа планира 4 кроса од чега су 2 кроса , јесењи и пролетњи, обавезни за све ученике којису здрави и способни за учешће на истом. Такође планира и учешће на традиционалном Општинском кросу, Крос РТС-а као и на Фрушкогорском маратону. Из фонда радних дана поред кросева планирана су и 2 целодневна излета са пешачењем.

Школа ће организовати и традиционални школски турнир у оквиру одељења из одбојке (мешовите екипе 3+3) и кошарке (посебно за ж., и м.). Ученици жребањем у сарадњи сапредметним наставницима физичке културе одређују темпо и редослед утакмица, за времена наставе, а без ремећења исте (седми часови када их одељења немају или за време часова физичког васпитања), а на крају ће се одиграти суперфинале између ученика матураната и професора.

ЦИЉ: развој и навикавање на здраве стилове живота, свест о важности сопственог здравља и безбедности, неговање фер плеја, примена научених вештина у систему школских, окружних и републичких такмичења.

Област спорта	Садржај програма	Начин праћења, динамика
Атлетика	Крос РТС-а	Дипломе, извештај, записници , септембар
Пливање	Настава на затвореном базену	Извештаји, записници, током зимских месеци (јануар, фебруар, март)
Мали фудбал	У оквиру наставе и секција, школска такмичења	Е-дневник, праћење напредовања ученика, током школске године
Кошарка	У оквиру наставе и секција, школска такмичења	Е-дневник, праћење напредовања ученика, током школске године
Одбојка	У оквиру наставе и секција, школска такмичења	Е-дневник, праћење напредовања ученика, током школске године
Стони тенис	У оквиру наставе и секција, школска	Е-дневник, праћење напредовања ученика,

	такмичења	током школске године
Рукомет	У оквиру наставе и секција, школска такмичења	Е-дневник, праћење напредовања ученика, током школске године

НАПОМЕНА: Наша школа нема салу за наставу физичког васпитања, те се часови одвијају на теренима (одбојка, кошарка, мали фудбал, рукомет) школе, када дозволе временски услови. У зимском периоду ученици похађају наставу на градском базену и имају теоријску наставу о различитим спортским дисциплинама.

Такође, у оквиру прилагођене просторије могуће је организовати игру стоног тениса или пикада, те једноставније вежбе са реквизитима.

Програм сарадње са локалном самоуправом

СППШ у Сомбору планира континуирану сарадњу са локалном самоуправом у наредном периоду на више нивоа. Циљ сарадње је праћење дешавања у локалној заједници, заједничко планирање и укључивање у реализацију активности локалне самоуправе нарочито о питањима значајним за развој школе.

Планирана сарадња обухвата:

- активности у оквиру законских обавеза и
- остале активности

САРАДЊА У ЗАКОНСКИМ ОКВИРИМА ОБУХВАТА СЛЕДЕЋЕ АКТИВНОСТИ:

- сарадња са Покрајинским секретаријатом за образовање - план уписа за наредне шк. године (друго полугодиште наредних шк. година)
- саветодавне активности ПС за образовање (у континуитету)
- саветодавне активности Школске управе Града Сомбор (у континуитету)
- предавања Школске управе Сомбор (у току шк. године)
- финансијска подршка за организовање превоза ученика на такмичења
- учествовање представника локалне самоуправе у раду Школског одбора (у континуитету)
- Сарадња са Школским диспанзером Дома здравља „Др Ђорђе Лазић“ (спровођење друштвене бриге за здравље у циљу спречавања, сузбијања, раног откривања и лечења болести) и то:
- континуирана сарадња са Хитном службом
- Сарадња са Заводом за здравствену заштиту Сомбор – санитарни прегледи ученика и предметних наставника у подручју рада прерада хране (на почетку првог и другог полугодишта наредних шк. година)
- Министарство унутрашњих послова МУП, ПУ СОМБОР – обезбеђење јавног окупљања ученика, сарадња приликом организованих путовања ученика (провера техничке исправности возила)

- Војска Србије – организовање предавања за ученике матурских и завршних одељења на тему система одбране Републике Србије

ОСТАЛИ ВИДОВИ САРАДЊЕ

- Сарадња са Градом Сомбором
- подршка Града Сомбора у виду одобравања тј. давања сагласности за реализацију међународних и других пројеката;
- подршка у активностима промовисања реализације пројеката које реализује СППШ Сомбор (учешће на конференцијама, округлим столовима, обезбеђивање простора за промотивне активности);
- финансијска подршка (обезбеђење учешћа у виду позајмице) пројектима које реализује СППШ Сомбор;
- Канцеларија за младе – планира се наставак континуиране сарадње и заједничког планирања активности у наредном периоду:
 - сарадња на креирању пројеката
 - подстицање запошљавања, самозапошљавања и предузетништва код младих у Сомбору
 - учешће на трибинама
 - учешће на радионицама
 - учешће на панел дискусији о насиљу
- Сарадња са Покрајинским секретаријатом за образовање, управу и националне заједнице
У оквиру пројекта Владе АП Војводине „Афирмација мултикултурализма и толеранције у Војводини“ СППШ школа планира учествовање у наредним циклусима квиза из историје националних заједница Војводине „Колико се познајемо“. Пројекат заједнички организују Покрајински секретаријат за образовање, управу и националне заједнице и Радио дифузна установа Војводине. Термин реализације у другом полугодишту школске године.
- НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ СОМБОР - у циљу васпитавања ученика наше школе о културним вредностима организоване су посете позоришним представама (у току шк. године)
- ЗАВОД ЗА ТРАНСФУЗИЈУ КРВИ МЕДИЦИНСКОГ ЦЕНТРА „ДР РАДИВОЈСИМОНОВИЋ“ уз помоћ Црвеног крста - акција добровољног давања крви (планира се у току шк. године)
- ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД – сарадња у циљу пружања помоћи ученицима да остваре права из социјалне и породично - правне заштите.
- ОСНОВНЕ ШКОЛЕ – промовисање уписне политике Школе за наредну школску годину и ваннаставних активности; организовање Дана отворених врата
- ВИСОКООБРАЗОВНЕ УСТАНОВЕ – сарадња у виду информисања ученика омогућностима даљег школовања,
- КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ЛОКАЛНИ И ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ – редовно информисање Школе о расписаним конкурсима у циљу израде нових пројеката и аплицирања на отворене конкурсе;
- Са Националном службом за запошљавање (НСЗ) остварује се сарадња у различитим областима:
 - организација Сајма образовања на коме школа представља своју образовну понуду; континуирана сарадња код претходне провере психофизичких способности кандидата зарад са децом и ученицима у циљу обезбеђења квалитета наставног процеса; сарадња у креирању уписне политике са циљем већег броја запослених ученика; сарадња у реализацији пројеката, панел дискусије,...
- Сарадња са РЕГИОНАЛНОМ ПРИВРЕДНОМ КОМОРОМ СОМБОР - партнерство у реализацији међународних и других пројеката, учешће у раду округлих столова,

- САРАДЊА СА ПРИВРЕДНИМ СУБЈЕКТИМА У ЦИЉУ ОРГАНИЗОВАЊА ПРАКТИЧНЕ НАСТАВЕ И ДРУГИ ВИДОВИ САРАДЊЕ (предузећа, установе, самосталне трговинске радње и угоститељски објекти) у граду Сомбору и у оквиру Западно-Бачког округа.
- СПОРТСКИ ЦЕНТАР СОМБОР (Градска хала „Мостонга“ у циљу реализовања наставе физичког васпитања и спортских секција)
- КУД-ови- пружање подршке Школи у опреми, стручним саветима
- ЦРВЕНИ КРСТ - сарадња у реализацији различитих хуманитарних акција и акција добровољног давања криви
- МУП – сузбијање малолетничке деликвенције и насиља у школи, предавања о различитим аспектима заштите и безбедности ученика;
- ПОКРЕТ ГОРАНА – радне акције кроз реализацију друштвено-корисног рада у циљу очувања животне средине у току првог и другог полугодишта наредних школских година;
- УДРУЖЕЊА И ДРУШТВА ЛИЦА СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА – реализација хуманитарних акција;
- ПРИВРЕДНИ СУД СОМБОР, ГРАДСКА УПРАВА (писарница, архивски депо), ОСНОВНИ СУД СОМБОР, ИСТОРИЈСКИ АРХИВ - сарадња у реализацији и унапређењу наставног процеса

Програм сарадње са породицом

Циљ сарадње школе и породице јесте да се заједничким снагама и кроз партнерски однос, ради на образовању и васпитавању деце, односно ученика тако да се подржи њихов свеукупни раст и развој у правцу: - компетенција за будући каријерни развој (даље школовање и радно место); - изградње система вредности у којем универзалне људске вредности имају важно место; - стицања свести о грађанској одговорности за себе изаједницу.

Да би се остварио овај циљ, пред школом су следећи задаци:

- Да захтева редовну, трајну и квалитетну сарадњу родитеља и школе
- Да обезбеди информисаност родитеља о променама које се дешавају у школи и са њиховим дететом а од важности су за његово образовање и васпитање
- Да професионалним деловањем запослених оствари позитивну интеракцију наставник-родитељ
- Сарадња Школе и родитеља, одвијаће се кроз наведене начине и садржаје:

Индивидуални разговори- Различити актери школског живота родитељима ће давати информације о условима рада, понашању и функционисању њиховог детета, успеху и резултатима, евентуалним изостанцима, проблемима и сл... Такве врсте информација одетету, и његовом функционисању ван школе, узвратно, даваће родитељи запосленима. При разговорима и једна и друга страна треба да буде усмерена на чување интереса самог детета.

Одељењски родитељски састанци - Упознавање родитеља са наставним планом и програмом, уџбеницима, наставницима, облицима и методама рада, кућним редом школе, правима и обавезама свих учесника васпитно-образовног процеса, врстама подршке коју школа пружа ученицима. Едуковање родитеља о развојним проблемима младих, проблемима у окружењу, вршњачким утицајима.

Разредни родитељски састанци - За први разред ради упознавања са школом, организацијом и условима рада, начином набавке уџбеника, начином будуће сарадње...

За четврти разред договори око програма и реализације завршне екскурзије, договор око праћења и припреме ученика за матурски испит...

Родитељски састанци за групе ученика - За учеснике пројеката интеркултуралне размене, организују се припремне активности у оквиру којих су и родитељски састанци - да би родитељи били детаљно информисани и школа обавештена о њиховој сагласности са програмом активности у који се њихова

деца укључују кроз пројекте .Састанак мањих група родитеља и ученика и запослених на решавању искрслог проблема- тешкоће у учењу, велики број слабих оцена, насиље....

Организација рада и сарадња са Саветом родитеља-

Према улози која је дефинисана у

Закону о средњој школи а акценат поред информативне улоге биће стављан и на саветодавну улогу школе.

Учешће родитеља у раду Школског одбора- Према Закону, Правилнику Програму рада овог органа.

Учешће родитеља у раду различитих тимова (као што је школски Тим за ИО, Тим за заштиту од насиља, Актив за школско развојно планирање, Самовредновање). Учешће родитеља у школским свечаностима (Савиндан, обележавање јубилеја, фестивал хране...), трибинама, округлим столовима, презентацијама стваралаштва и активности ученика и наставника.

Индивидуални саветодавни рад педагога са родитељима – специфични проблеми, индивидуални углавном.

Индивидуални и групни разговори са родитељима будућих средњошколаца- у оквиру промотивних активности тј.уписне кампање- представљање образовних профила и услова у којима се одвијају васпитно-образовни процеси у нашој школи.

Програм излета и екскурзија

Екскурзије ученика

Појам екскурзије

Екскурзија је облик образовно – васпитног рада који се остварује ван школе.

Циљ екскурзије

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних постигнућа која су у вези са делатношћу школе.

Задаци екскурзије

Задаци екскурзије су: проучавање објеката и феномена у природи и уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима, стицање нових сазнања, упознавање еколошких навика, подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја, упознавање занимања људи која су карактеристична за поједине крајеве, развијање позитивног односа према националним, уметничким и културним вредностима, изграђивање естетских, културних и спортских потреба и навика, развијање позитивних социјалних вештина.

Садржаји екскурзије

Садржаји екскурзије базирају се на основу наставног плана и програма наставе и учења, образовно васпитног рада и годишњег плана рада школе.

Програм екскурзије

Одељенска и стручна већа школе предлажу програм екскурзије који достављају Наставничком већу ради разматрања и усвајања. Екскурзија може да се реализује ако је Савет родитеља дао сагласност на програм екскурзије. Програм екскурзије садржи:

образовно- васпитне циљеве и задатке, носиоце и садржаје којима се постављени циљеви остварују, планирани обухват ученика, путне правце, техничку организацију и начин финансирања.

Извођење екскурзије

Носиоци припреме, организације и извођења путовања су директор, стручни вођа, одељењски старешина, или други наставник кога одреди директор. Стручни вођа путовања може да буде директор школе или лице које он овласти, а које је одељењски старешина, односно наставник који остварује план и програм наставе и учења.

Ради обезбеђивања веће сигурности ученика на екскурзији, директор може да одреди да поред наставника, односно одељењског старешине, екскурзију прати још највише један наставник који изводи наставу ученицима тог одељења.

Екскурзија се организује и изводи, уз претходну писмену сагласност родитеља, по правилу за најмање 60% ученика истог разреда и ако су створени услови за остваривање циља екскурзије. Извођење екскурзије и излета за ученике истог разреда, организује се истовремено и са истим садржајем.

Изузетно, екскурзија може да се организује за ученике одељења у којем писмену сагласност да најмање 60% родитеља ученика.

Припрема екскурзије

Припрема ученика подразумева да се ученици унапред упознају са местом у које одлазе, условима живота у којима се реализује екскурзија, начином превоза и понашањем у току пута, појединим спортско-рекреативним активностима које ће се реализовати.

Ученици, подељени у групе, уз помоћ наставника припремају кратке реферате о областима и местима која посећују. Посебна пажња посвећује се делу припреме у коме се наставник са ученицима договара око правила понашања током извођења екскурзије. Припрема родитеља подразумева организовање родитељских састанака и пружање информација о основним географским карактеристикама и климатским условима краја у коме се организује екскурзија, времену одласка, дужини боравка, цени, документацији коју треба припремити, условима смештаја, исхране, здравствене заштите, условима живота ученика, могућностима комуникације са децом и сл.

Обавеза установе је да родитељима да детаљна упутства о припреми ученика, да упозна родитеље са правилима понашања ученика на екскурзији и законском одговорношћу родитеља за понашање ученика током трајања екскурзије и слично. Припрема наставника

обухвата индивидуалну и заједничку припрему. Заједничка припрема се одвија путем краћих састанака на нивоу школе, на којима се разматрају организациона питања од значаја за извођење екскурзије. Индивидуална припрема обухвата добро информисање наставника о географским и геолошким карактеристикама краја, о флори и фауни, историјским подацима, значајним културним, привредним и другим објектима који се могу посетити, обичајима и етнографским карактеристикама подручја и места у којима ће се реализовати екскурзија.

На основу прикупљених података и постављених циљева и задатака екскурзије, наставник саставља програм који ће се реализовати, одређује динамику активности и припрема све што ће му обезбедити ефикасну и успешну реализацију. Програм екскурзије треба да садржи јасну структуру која указује на циљеве и исходе ускладу са програмом наставе и учења, које треба остварити. Школа сачињава оперативне планове који, имајући у виду постојање непредвидивих фактора који су од утицаја на реализацију екскурзије, поседују флексибилност, односно прилагодљивост датим околностима нпр. лошим временским условима и сл.

Реализација екскурзије

Приликом извођења екскурзије нарочито се води рачуна о свим видовима заштите и безбедности ученика. Наставник се стара о организацији и реализацији предвиђених активности, као и о безбедности ученика за време трајања екскурзије. Путни правци, објекти, манифестације, крајеви и предели одређују се у складу са циљем и задацима путовања.

Екскурзија се, по правилу, изводи на територији Републике Србије, а једном у току школовања може се организовати и у Републици Српској. Изузетно, за ученике завршног разреда, екскурзија може да се организује у иностранству. Школа може да планира студијско путовање за групу ученика у циљу учења језика и упознавања културе, сарадње у оквиру пројеката и других облика образовно-васпитног рада, а које се изводи уз претходно прибављену сагласност надлежне Школске управе. Студијско путовање је саставни део годишњег плана рада школе којим се ближе уређује његова организација, циљеви и задаци. Трајање екскурзије прописано је планом наставе и учења. Ако је екскурзија, односно студијско путовање организовано у време наставних дана, настава се надокнађује за све ученике, у складу са

школским календаром и годишњим планом рада. Директор установе одговоран је за законитост реализације екскурзије истудијског путовања.

Избор агенције за реализацију екскурзије

Избор агенције за реализацију екскурзије спроводи се у складу са законом који уређује јавне набавке. Екскурзију може да реализује искључиво агенција која поседује законом прописану лиценцу за организовање туристичког путовања. Поступак јавних набавки спроводи комисија школе коју образује директор. Комисија има најмање три члана, од којих је најмање један представник савета родитеља разреда за које се организује екскурзија и најмање један наставник који ће реализовати екскурзију, при чему сена сва остала питања у вези са саставом комисије сходно примењују одредбе закона којим се уређује област јавних набавки. Секретар школе, уколико није члан комисије, пружа стручну помоћ члановима комисије. Стручну помоћ члановима комисије пружа и лице које у школи обавља финансијске и рачуноводствене послове. Предлог одлуке о додели уговора комисија утврђује применом законом прописаних критеријума, посебно водећи рачуна о следећем:

1) Квалитет програма путовања

2) Цена, услови целодневне бриге о ученицима и услови плаћања.

Одлуку о додели уговора доноси директор на основу предлога комисије. Одељењски старешина обавештава родитеље о програму и цени екскурзије, избору агенције и осталим условима путовања. Једнодневна путовања могу бити уговорена без оброка. Вишедневна путовања уговарају се најмање на бази полупансиона. Приликом реализације екскурзије агенција је дужна да испуни све услове и обавезе прописане законом којим се уређује делатност туризма, а посебно у погледу програма путовања и општих услова путовања.

Безбедност путовања

Директор школе је обавезан да организује консултативни састанак пре извођења путовања, на који позива представнике свих интересних група у процесу одлучивања и планирања, о чему се сачињава записник. Ако се превоз обавља друмским саобраћајем, директор школе обавезан је да обезбеди да се путовање изврши у складу са прописима којима се уређује начин обављања организованог превоза деце. Ако надлежни орган унутрашњих послова утврди неисправност документације, техничку неисправност возила или било који други разлог у погледу психофизичке способностивозача, директор или стручни вођа путовања обуставиће путовање до отклањања утврђених недостатака. Забрањено је конзумирање алкохола и опојних средстава за све учеснике путовања.

План дежурства ученика и наставника за време путовања је саставни део програма екскурзије. Дневне активности, осим превоза, утврђене програмом екскурзије морају бити реализоване до 24 часа. За путовања дужа од једног дана, изабрана туристичка агенција дужна је да обезбеди лекара – пратиоца, уколико у местима боравка ученика не постоји организована здравствена служба. За путовања дужа од два дана неопходно је да родитељ достави податке о здравственом, физичком и психичком стању ученика, које издаје изабрани лекар/педијатар на основу здравственог картона. Тајност података о здравственом, физичком и психичком стању ученика мора бити обезбеђена и о овоме се стара директор школе, одељењски старешина и лекар.

Извештај о извођењу екскурзије

После изведеног путовања, стручни вођа путовања и представник туристичке агенције сачињавају забелешку о извођењу путовања, након чега стручни вођа путовања у року од три дана сачињава извештај, који подноси директору, са оценом о извођењу и квалитету пружених услуга. Након изведеног путовања ученици попуњавају анкетни лист. Извештај садржи и информацију о стеченим знањима и искуствима са путовања, начин њихове интеграције у наставни процес, утиске ученика о реализованом путовању, као и планиране обавезне активности које ће наставници са ученицима осмислити и реализовати у настави и ваннаставним активностима (нпр. пројекти, презентације за родитеље, изложбе исл.). Извештај се доставља Савету родитеља и Наставничком већу ради разматрања, а школском одбору ради разматрања и усвајања. Одељењски старешина на родитељском састанку

упознаје родитеље са извештајем.Извештај о путовању је саставни део годишњег извештаја о раду школе. Ако се приликом разматрања извештаја о остваривању путовања оцени да предвиђени програм није остварену целисти или да туристичка агенција није испоштовала уговорне обавезе, школа подноси рекламацију агенцији.

Први разред једнодневна екскурзија (у Републици Србији)

Други и трећи разред дводневна (у Републици Србији или у Републици Српској)

Четврти разред до пет дана у земљи или иностранству.

Програм безбедности и здравља на раду

Циљ: Развијање свести ученика и запослених о значају превентивне здравственезаштите и безбедности и здравља на раду.

Начин реализације:

- на часовима редовне наставе
- организацијом здравствено- васпитних-програма у сарадњи са Домом здравља
- организацијом санитарних прегледа за ученике продучја рада прерада хране у сарадњи са Заводом за јавно здравље
- обавезна обука о безбедности на раду за све запослене (на сваке три године)
- обавезна обука о заштити од пожара за све запослене

Смернице за прилагођавање додатне подршке

За ученика коме је због сметње у развоју и инвалидитета у развоју, специфичних учењу, социјалне ускраћености, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању Школа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и зависно од потреба доноси ИОП 1,2 или 3 (талентовани, даровити ученици).

Циљ додатне подршке у образовању и васпитању јесте постизање оптималног укључивања ученика и одраслих у редован образовно-васпитни рад, осамостаљивање у вршњачком колективу и његово напредовање у образовању и припрема за свет рада. Ради остваривања додатне подршке у образовању и васпитању школа остварује сарадњу са органима јединице локалне самоуправе, организацијама, установама и удружењима.

Други програми од значаја за школу

Програм спречавања осипања ученика

Образовање само по себи је изузетно значајно за индивидуални и друштвени развој и активно учешће појединца у друштву. Ученици који напусте школу пре завршетка средњошколског образовања смањују себи могућност за лични и професионални развој.

Због тога запослени у школи дају шансу деци да редовно заврше школовање и када се сусрећу са проблемима или им учење није у првом плану. Активно се ради и радиће се на промоцији образовних профила, увођењем нових смерова, подстицањем дуалног образовања, организовањем сусрета са представницима струке, омогућавањем бесплатних активности за ученике чије породице живе у јако лошим условима.

Пројекат обједињени једновременски рад

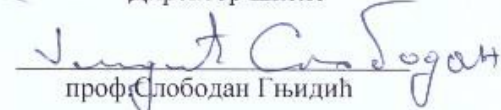
Пројекат који подразумева понуду добро осмишљених ваннаставних активности ученицима, с циљем пружања додатне образовно-васпитне подршке и развоја њихових вештина. Ученици добијају прилику да се баве додатним активностима као што су сценска уметност, спортске секције, подршка учењу, ученичка задруга, додатна знања из струке и друге ваннаставне активности, чиме се продужава боравак ученика у школи и ствара осећај припадности и задовољства.

У Сомбору,

Број: 01-0823/2

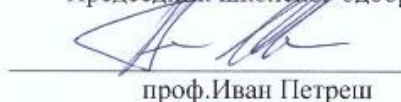
Датум: 11.09.2025. године

Директор школе

проф. Слободан Гњидић

Председник школског одбора

проф. Иван Петреш

СРЕДЊА ПОЉОПРИВРЕДНО-ПРЕХРАМБЕНА ШКОЛА

СОМБОР, Хацића Светића 18

ШКОЛСКИ ОДБОР

Дана: 11.09.2025.

Дел. број: 01-0822/2

На основу члана 119.ст.1.тачка 2. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“ бр. 88/17, 27/18-др. закон, 10/19, 6/20, 129/21 и 92/23) и члана 38. Статута Средње пољопривредно-прехранбене школе Сомбор, Школски одбор на седници одржаној дана 11.09.2025. године, донео је

ОДЛУКУ

Школски програм Средње пољопривредно-прехранбене школе Сомбор за период 2025-2028. године, УСВАЈА СЕ.

Школски програм Средње пољопривредно-прехранбене школе Сомбор за 2025-2028. године налази се у прилогу одлуке и чини њен саставни део.

ПРЕДСЕДНИК

ШКОЛСКОГ ОДБОРА

Иван Петреш, професор